

ΕΦΑΡΜΟΣΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΣΥΛΟΥ

ΜΑΙΟΣ 2026

Παρατηρήσεις της RSA επί του Σχεδίου Νόμου για την Εφαρμογή του Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
Εφαρμογή Κανονισμού διαλογής	5
Πεδίο εφαρμογής: άρθρο 2	5
Σημεία ελέγχου διαλογής: άρθρο 4.....	5
Περιορισμός ελευθερίας: άρθρα 5 και 23	5
Έλεγχος ασφαλείας: άρθρο 7	6
Καταχώριση προσωπικών στοιχείων: άρθρο 8	6
Προκαταρκτικός ιατρικός έλεγχος και έλεγχος ευαλωτότητας: άρθρο 9	7
Συμπλήρωση του εγγράφου ελέγχου διαλογής: άρθρο 10	7
Παραπομπή σε διαδικασία ασύλου: άρθρο 11.....	7
Συνθήκες κατά τον έλεγχο διαλογής: άρθρο 13.....	7
Ανεξάρτητος μηχανισμός παρακολούθησης: άρθρο 13a	8
Μεταφορά Οδηγίας υποδοχής & Παιδική προστασία	10
Ορισμοί: άρθρο 17	10
Ενημέρωση: άρθρο 19	10
Κατανομή σε γεωγραφική περιοχή: άρθρο 22.....	10
Περιορισμός ελευθερίας: άρθρο 23.....	11
Εγγυήσεις για κρατούμενους αιτούντες: άρθρο 25	11
Κράτηση αιτούντων με ειδικές ανάγκες υποδοχής: άρθρο 27	12
Σχολική φοίτηση και εκπαίδευση ανηλίκων: άρθρο 30	13
Μαθήματα γλωσσών: άρθρο 31	14
Απασχόληση: άρθρο 32	14
Υλικές συνθήκες υποδοχής: άρθρα 33 και 42	14
Περιορισμός ή διακοπή υλικών συνθηκών υποδοχής: άρθρο 37.....	15
Αιτούντες που χρήζουν ειδικών συνθηκών υποδοχής: άρθρο 38.....	15
Ασυνόδευτα παιδιά: άρθρο 40	16
Αναγγελία κατάστασης επιτροπείας: άρθρο 63	17
Προσωρινός εκπρόσωπος ασυνόδευτων παιδιών: άρθρο 72	17
Πλαίσιο φιλοξενίας ασυνόδευτων παιδιών: άρθρο 78	17
Λειτουργία ασφαλών ζωνών για ασυνόδευτα παιδιά: άρθρο 82	17
Αξιολόγηση βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού: άρθρο 99	18
Τερματισμός υλικών συνθηκών υποδοχής: άρθρο 147	18
Εφαρμογή Κανονισμού διαδικασιών	19
Καθορισμός αρμόδιων αρχών: άρθρο 95	19
Θεώρηση γνησίου υπογραφής: άρθρο 96.....	19

Τεχνητή νοημοσύνη: άρθρα 96 και 101	19
Προσωπική συνέντευξη: άρθρα 99 και 100	20
Νομική καθοδήγηση: άρθρο 102	21
Νομική συνδρομή και εκπροσώπηση: άρθρο 103	22
Αξιολόγηση ανάγκης ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων: άρθρο 104	23
Στοιχεία ταυτότητας αιτούντων: άρθρο 111	23
Πρόσβαση στη διαδικασία σε εγκαταστάσεις κράτησης και σημεία διέλευσης συνόρων: άρθρο 113.....	23
Μητρώο ΜΚΟ: άρθρο 114.....	24
Μετάφραση εγγράφων: άρθρο 118	24
Απόφαση επιστροφής: άρθρα 121 και 138.....	24
Απαράδεκτες αιτήσεις: άρθρο 122.....	25
Μεταγενέστερες αιτήσεις: άρθρο 131	26
Ασφαλείς χώρες: άρθρο 132.....	26
Ανασταλτικό αποτέλεσμα προσφυγής: άρθρο 136	26
Κατάθεση προσφυγής: άρθρο 137	27
Συζήτηση προσφυγής: άρθρο 140	27
Αναβολή της συζήτησης: άρθρο 141	28
Προσωρινή δικαστική προστασία: άρθρο 151α.....	28
Εφαρμογή Κανονισμού αναγνώρισης	30
Ανάκληση καθεστώτος πρόσφυγα: άρθρο 163.....	30
Έγγραφα και πιστοποιητικά: άρθρο 165.....	30
Άδειες διαμονής: άρθρο 168.....	30
Ελεύθερη κυκλοφορία: άρθρο 170.....	31
Κοινωνική αρωγή: άρθρο 174	32
Εφαρμογή Κανονισμού κρίσεων	33
Έκτακτα εθνικά μέτρα: άρθρα 236 και 237	33

Εισαγωγή

Η μεταρρύθμιση του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου (ΚΕΣΑ) εγκρίθηκε την άνοιξη του 2024 από τα νομοθετικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) στο πλαίσιο του Νέου Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, με την ψήφιση ενός σύνθετου πλέγματος νομοθετημάτων, μεταξύ των οποίων η αναδιατυπωμένη Οδηγία (ΕΕ) 2024/1346 («**Οδηγία υποδοχής**»),¹ ο Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1347 («**Κανονισμός αναγνώρισης**»),² ο Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1348 («**Κανονισμός διαδικασιών ασύλου**»),³ ο Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1349 («**Κανονισμός επιστροφών συνόρων**»),⁴ ο Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1351 («**Κανονισμός διαχείρισης**»),⁵ ο Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1356 («**Κανονισμός διαλογής**») ⁶ και ο Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1359 («**Κανονισμός κρίσεων**»).⁷

Οι ανωτέρω κανόνες του νέου ΚΕΣΑ εφαρμόζονται στο ελληνικό σύστημα ασύλου από τις 12 Ιουνίου 2026. Καθ' όλο το διάστημα της τελευταίας διετίας, το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου βρισκόταν σε διαβουλεύσεις με τους ενωσιακούς θεσμούς και τη Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη λήψη των αναγκαίων νομοθετικών και διοικητικών μέτρων για τη συμμόρφωση της χώρας με τις απαιτήσεις του νέου ΚΕΣΑ.⁸ Το «εθνικό σχέδιο εκτέλεσης» του Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, κατατεθέν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ήδη από τα τέλη του 2024, ουδέποτε δημοσιεύθηκε, ούτε γνωστοποιήθηκε,⁹ παρά τις προηγούμενες δεσμεύσεις του Υπουργείου.¹⁰

¹ Οδηγία (ΕΕ) 2024/1346 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14^{ης} Μαΐου 2024, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία [2024] Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ L 22.5.2024.

² Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1347 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14^{ης} Μαΐου 2024, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας [2024] Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ L 22.5.2024.

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1348 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14^{ης} Μαΐου 2024, για τη θέσπιση κοινής διαδικασίας διεθνούς προστασίας στην Ένωση [2024] Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ L 22.5.2024.

⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1349 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14^{ης} Μαΐου 2024, για τη θέσπιση διαδικασίας επιστροφής στα σύνορα [2024] Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ L 22.5.2024.

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1351 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14^{ης} Μαΐου 2024, για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης [2024] Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ L 22.5.2024.

⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1356 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14^{ης} Μαΐου 2024, για τη θέσπιση ελέγχου διαλογής υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα [2024] Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ L 22.5.2024.

⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1359 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14^{ης} Μαΐου 2024, για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης και ανωτέρας βίας στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου [2024] Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ L 22.5.2024.

⁸ Ενδεικτικά, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *2nd Meeting of the HOME-Greece Steering Committee on the Pact*, Ares(2024)7686884, 26 Σεπτεμβρίου 2024, διαθέσιμο [εδώ](#).

⁹ Το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου αρνήθηκε, μάλιστα, να γνωστοποιήσει το έγγραφο, επικαλούμενο λόγους δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας τάξης: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, C(2025) 8553, 3 Δεκεμβρίου 2025.

¹⁰ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Απάντηση σε κοινοβουλευτική ερώτηση, 307370/2024, 24 Δεκεμβρίου 2024, διαθέσιμο [εδώ](#).

Έναν μόλις μήνα πριν την έναρξη της εφαρμογής τους, κατατέθηκε σε δημόσια διαβούλευση το νομοσχέδιο του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου,¹¹ για την εφαρμογή και ενσωμάτωση των ενωσιακών νομοθετημάτων του Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, την κατάργηση του ελληνικού Κώδικα Ασύλου¹² και την εκ βάθρων αναμόρφωση του συστήματος παροχής διεθνούς προστασίας στις/στους πρόσφυγες. Μέχρι την υποβολή των παρόντων σχολίων στη διαβούλευση, δεν είχε αναρτηθεί καμία ανάλυση συνεπειών ρύθμισης ή αιτιολογική έκθεση για την επεξήγηση και αιτιολόγηση των εισαγόμενων εθνικών μέτρων, κατά συστηματική, πλέον, παράβαση των αρχών και απαιτήσεων της καλής νομοθέτησης.¹³

Πάγια θέση της Υποστήριξης Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA) παραμένει η διαπίστωση ότι το Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο συνιστά ανεπίτρεπτη οπισθοδρόμηση των ελάχιστων εγγυήσεων στον τομέα του ασύλου, η οποία αποδυναμώνει τα δικαιώματα των προσφύγων, κατά παράβαση διεθνών και ενωσιακών κανόνων δικαίου, αλλά και τον στόχο ενός κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, αποδομούμενου από ευρύτερες δυνατότητες ευχέρειας εθνικών ρυθμίσεων.¹⁴ Ειδικότερα, έχουμε διατάξεις του νέου ΚΕΣΑ που παραβιάζουν ευθέως το πρωτογενές ενωσιακό δίκαιο και δη το άρθρο 78 παρ. 1 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ (ΣΛΕΕ), καθώς δεν συμμορφώνονται προς τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951, τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (ΧΘΔ), την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και τα Πολιτικά Δικαιώματα (ΔΣΑΠΔ), τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΔΣΠΔ) και άλλες διεθνείς συμβάσεις που αποτελούν θεμέλιο του ΚΕΣΑ, και για το λόγο αυτό πρέπει να μείνουν ανεφάρμοστες. Έχουμε, παράλληλα, διατάξεις του ΚΕΣΑ που εισάγουν υπέρμετρη ασάφεια και σύγχυση σε ένα ήδη λεπτομερές και σύνθετο πλέγμα ενωσιακών νομοθετημάτων, κατά τρόπο που δυσχεραίνει εξαιρετικά την ερμηνεία και εφαρμογή των κειμένων αλλά και δικαστική κρίση επ' αυτών.

Ενόψει των ανωτέρω, είναι απολύτως αναγκαίο τα κείμενα του ΚΕΣΑ να ενσωματώνονται, να εφαρμόζονται και να ερμηνεύονται στην ελληνική έννομη τάξη με γνώμονα την ασφάλεια δικαίου, την αποτελεσματικότητα και τη συμβατότητα με το προσφυγικό δίκαιο και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Επομένως, οι ενστάσεις και οι προβληματισμοί μας επί της αρχής και επί των διατάξεων των ενωσιακών νομοθετημάτων διαπνέουν αυτονόητα και την εφαρμογή αυτών σε εθνικό επίπεδο, όπως αναλύεται στις παρατηρήσεις μας επί των επί μέρους άρθρων του νομοσχεδίου.

¹¹ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, *Εφαρμογή του Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου*, 11 Μαΐου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹² Ν 4939/2022, ΦΕΚ Α' 111/10.06.2022.

¹³ Βλ. και RSA, *Νομοσχέδιο-Επίθεση στην Κοινωνία των Πολιτών*, Ιανουάριος 2026, 2, διαθέσιμο [εδώ](#), *Νομοσχέδιο επιστροφών: Παρατηρήσεις της RSA επί του Σχεδίου Νόμου για την αναμόρφωση των διαδικασιών επιστροφών*, Ιούλιος 2025, 2, διαθέσιμο [εδώ](#). Το ζήτημα της κακής νομοθέτησης και απουσίας αναλύσεων συνεπειών ρύθμισης των νομοσχεδίων αποτυπώνεται και σε γενικότερο επίπεδο: RSA κ.α., *The State of the Rule of Law in Greece*, Ιανουάριος 2026, σκ. 176, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁴ RSA, *Νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο: Ανεπίτρεπτη οπισθοδρόμηση στην προστασία των αιτούντων άσυλο*, Ιούλιος 2024, διαθέσιμο [εδώ](#), *Νέο Σύμφωνο Μετανάστευσης και Ασύλου: Παλιές «συνταγές» με επικίνδυνα υλικά θεσμοθετούν παρεκκλίσεις από τη νομιμότητα και υπονομεύουν το κράτος δικαίου και τα δικαιώματα των προσφύγων*, Οκτώβριος 2020, διαθέσιμο [εδώ](#).

Εφαρμογή Κανονισμού διαλογής

Πεδίο εφαρμογής: άρθρο 2

Στην **παρ. 4**, πέραν των αδικημάτων του **άρθρου 83 Ν 3386/2005**,¹⁵ δεν είναι σαφές αν συμπεριλαμβάνεται η χρήση πλαστών εγγράφων ή εγγράφων άλλου προσώπου σύμφωνα με το **άρθρο 24 παρ. 6 του Κώδικα Μετανάστευσης**,¹⁶ ως σύμφυτη με την περίπτωση της «παράνομης εισόδου» που δεν εξαιρείται από τον έλεγχο διαλογής.

Σημεία ελέγχου διαλογής: άρθρο 4

Στην **παρ. 1**, συνιστάται για νομοτεχνικούς λόγους η προσθήκη ρητής παραπομπής στο **άρθρο 34 ΠΔ 106/2020**,¹⁷ όπως ισχύει, αναφορικά με τα υφιστάμενα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης και Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές (ΚΕΔ).

Περιορισμός ελευθερίας: άρθρα 5 και 23

Ο «περιορισμός της ελεύθερης κυκλοφορίας» στο **άρθρο 5 παρ. 1 περ. α'** και στο **άρθρο 23 παρ. 2** συνιστά στέρηση ελευθερίας, καθ' ό μέρος συνεπάγεται «απαγόρευση εξόδου» από το ΚΥΤ ή την ΚΕΔ ή Κινητή Μονάδα Καταγραφής και Συντονισμού Μετακινήσεων (ΚΜΚΣΜ). Η απαγόρευση εξόδου από τις εν λόγω δομές πληροί τα στοιχεία του ορισμού της κράτησης, όπως διατυπώνεται στο **άρθρο 17 περ. ιβ'** του παρόντος.¹⁸ Το αυτό προκύπτει ευθέως από τη νομολογία των διοικητικών και ποινικών δικαστηρίων της χώρας.¹⁹

Πρέπει, επομένως, κάθε μορφή στέρησης της ελευθερίας να υπάγεται στις αυστηρές προϋποθέσεις επιβολής της διοικητικής κράτησης σύμφωνα με τα **άρθρα 24 επ.** του παρόντος και δη να υπαγορεύεται κατ' εξαίρεση και εφόσον δεν μπορούν να εφαρμοστούν εναλλακτικά μέτρα, όπως προκύπτει και από την υπ' αριθμ. INFR(2022)2156 εκκρεμή διαδικασία επί παραβάσει κατά της Ελλάδας σχετικά με το **άρθρο 40 του Κώδικα Ασύλου**, λόγω πλημμελούς μεταφοράς των άρθρων 8 επ. της προϊσχύσασας Οδηγίας υποδοχής.²⁰ Πρέπει, επομένως, να διαγραφούν από το **εδ. α' της παρ. 2 του άρθρου 23** οι όροι «ή στην απαγόρευση εξόδου ιδίως προκειμένου να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες ελέγχου διαλογής», ως ακολούθως:

¹⁵ Ν 3386/2005, ΦΕΚ Α' 212/23.08.2005.

¹⁶ Άρθρο 24 παρ. 6 Ν 5038/2023, ΦΕΚ Α' 45/01.04.2023, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 15 Ν 5275/2026, ΦΕΚ Α' 17/06.02.2026.

¹⁷ ΠΔ 106/2020, ΦΕΚ Α' 255/23.12.2020.

¹⁸ ΔΕΕ, C-150/24 Aroja, 5 Μαρτίου 2026, σκ. 54, C-313/25 PPU Adrar, 4 Σεπτεμβρίου 2025, σκ. 49, C-924/19 PPU Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, 14 Μαΐου 2020, σκ. 216-225.

¹⁹ Αντί πολλών, ΣυμβΠλΚρ 349/2025, ΔΠρΡοδ ΑΡ88/2025, ΔΠρΣυρ ΑΡ7/2025, ΔΠρΑθ ΑΡ539/2025, ΑΡ2200/2024.

²⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «January Infringements package: key decisions», 26 Ιανουαρίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#). Βλ. και RSA, Στατιστικά απελάσεων & διοικητικής κράτησης το 2025, Μάρτιος 2026, 6, διαθέσιμο [εδώ](#), Σταθερά προσκόμματα στον έλεγχο της διοικητικής κράτησης, Μάιος 2025, σκ. 5-8, διαθέσιμο [εδώ](#).

«2. Ο περιορισμός της ελεύθερης κυκλοφορίας συνίσταται ιδίως στην εμφάνιση ενώπιον του προσωπικού της δομής στην οποία διαμένουν σε προκαθορισμένο χρόνο, στην τήρηση συγκεκριμένου ωραρίου εισόδου και εξόδου, στη χρήση συστήματος ελέγχου πρόσβασης μέσω καρτών ή στην απαγόρευση εξόδου ιδίως προκειμένου να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες ελέγχου διαλογής, και προβλέπεται ρητά στην απόφαση περιορισμού της ελεύθερης κυκλοφορίας [...]»

Περαιτέρω, η ρύθμιση της **περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 5** περί της κράτησης σε ΠΡΟΚΕΚΑ της Ελληνικής Αστυνομίας για τον χρόνο της διενέργειας του ελέγχου διαλογής δεν συνάδει με το **άρθρο 4**, εφόσον ορίζονται ως σημεία ελέγχου διαλογής τα ΚΥΤ, οι ΚΕΔ και οι ΚΜΚΣΜ της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΥΠΥ). Άλλωστε, η υποβολή αίτησης διεθνούς προστασίας δύναται να εκφραστεί σε οποιοδήποτε στάδιο του ελέγχου διαλογής.

Έλεγχος ασφαλείας: άρθρο 7

Στην **παρ. 2**, πρέπει να γίνει ρητή μνεία στην υποχρέωση τήρησης πρωτοκόλλου παράδοσης-παραλαβής προσωπικών αντικειμένων των ατόμων που υπάγονται στον έλεγχο διαλογής, κατά το στάδιο της σύλληψης ή τον έλεγχο ασφαλείας του παρόντος άρθρου, καθώς και δήλωσης και καταχώρισης στο έγγραφο ελέγχου διαλογής του **άρθρου 17 του Κανονισμού διαλογής** των αντικειμένων που παραδόθηκαν.²¹

Καταχώριση προσωπικών στοιχείων: άρθρο 8

Παραβιάζει τον **Κανονισμό διαλογής** η ρύθμιση στο παρόν άρθρο περί επαλήθευσης ή εξακρίβωσης της ιθαγένειας στο πλαίσιο του ελέγχου διαλογής, επομένως πρέπει να διαγραφούν οι αναφορές στον όρο «ιθαγένεια» στο **εδ. α' της παρ. 1 και των εδ. α' και β' της παρ. 2** του παρόντος.

Η ιθαγένεια επ' ουδενί εκτιμάται ή εξακριβώνεται στο στάδιο του ελέγχου διαλογής, παρά μόνο δηλώνεται από το ενδιαφερόμενο άτομο και μπορεί μόνο να εισαχθεί σημείωση της αρμόδιας αρχής περί επιβεβαίωσης ή μη αυτής.²² Τονίζουμε ότι, όπου ο ενωσιακός νομοθέτης του Νέου Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο επιλέγει να ρυθμίσει θέματα εξακρίβωσης της ιθαγένειας, αυτό αναφέρεται ρητά στα κείμενα, π.χ. στο **άρθρο 10 παρ. 4 περ. α' της Οδηγίας υποδοχής** και στο **άρθρο 42 παρ. 1 περ. γ' και παρ. 3 περ. δ' του Κανονισμού διαδικασιών**. Αντιθέτως, στο **άρθρο 14 του Κανονισμού διαλογής** δεν γίνεται καμία μνεία σε εξακρίβωση ή εκτίμηση της ιθαγένειας των υπαγόμενων σε έλεγχο διαλογής.²³

Να ληφθεί ιδίως υπόψη το γεγονός ότι, στα μεταγενέστερα στάδια της καταχώρισης και κατάθεσης της αίτησης ασύλου, αντλούνται τα στοιχεία από τον έλεγχο διαλογής και δεν δύνανται να τροποποιηθούν παρά μόνο με προσκόμιση πρωτότυπων εγγράφων, σύμφωνα με το **άρθρο 109**

²¹ Σχετικά με τις κατασχέσεις κινητών τηλεφώνων, βλ. RSA, Προσφυγικές δομές στα νησιά του Αιγαίου, Δεκέμβριος 2024, διαθέσιμο [εδώ](#).

²² Άρθρο 9 παρ. 2 περ. α' και άρθρο 17 παρ. 1 περ. β' και 3 Κανονισμού διαλογής.

²³ RSA, Νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, Ιούλιος 2024, 11-12.

παρ. 2 και το **άρθρο 111 παρ. 2** του παρόντος. Είναι, επομένως, απολύτως κρίσιμο ο έλεγχος διαλογής να περιορίζεται αυστηρά στη συλλογή και εξακρίβωση των στοιχείων που περιγράφονται στον **Κανονισμό διαλογής** και να μην εκτείνεται σε πράξεις που ανήκουν στη διαδικασία ασύλου και εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των αρμόδιων αρχών απόφασης του **άρθρου 95 περ. β'** του παρόντος.

Προκαταρκτικός ιατρικός έλεγχος και έλεγχος ευαλωτότητας: άρθρο 9

Στην **παρ. 2**, στο έγγραφο ελέγχου διαλογής πρέπει να μνημονεύεται η περίπτωση μη ολοκλήρωσης όχι μόνο του ελέγχου ευαλωτότητας αλλά και του ιατρικού ελέγχου, λαμβανομένων υπόψη ιδίως των αυστηρών και στενών προθεσμιών του **άρθρου 8 του Κανονισμού διαλογής**, ούτως ώστε καθίσταται δυνατή η συνέχιση και του ιατρικού ελέγχου στα μεταγενέστερα στάδια της διαδικασίας ασύλου.

Στη δε **παρ. 5**, εισάγεται κατά τρόπο ασαφή η ανάθεση στην Υπηρεσία Ασύλου – ως «*αποφαινόμενη αρχή*» κατ' **άρθρο 95 περ. α'** του παρόντος – της αρμοδιότητας για την εκκίνηση διαδικασίας διαπίστωσης της ηλικίας, εφόσον ο προσδιορισμός ηλικίας δύναται να αφορά και άτομα που δεν αιτούνται διεθνή προστασία κατόπιν υπαγωγής σε έλεγχο διαλογής.

Συμπλήρωση του εγγράφου ελέγχου διαλογής: άρθρο 10

Το **εδ. β' της παρ. 1** πρέπει να διαγραφεί, καθώς παραβιάζει ευθέως το **άρθρο 8 παρ. 3 και 4 του Κανονισμού διαλογής**, σύμφωνα με το οποίο οι προθεσμίες για την ολοκλήρωση του ελέγχου διαλογής εκκινούν από τη «*σύλληψη*» του ατόμου και όχι από την άφιξή του στο υποδεικνυόμενο σημείο διαλογής. Αντίθετη με το ενωσιακό δίκαιο είναι και η προτεινόμενη παράταση της προθεσμίας σε περίπτωση ανωτέρας βίας, καθώς ουδεμία τέτοια πρόβλεψη ισχύει στον **Κανονισμό κρίσεων**, στον οποίο απαριθμούνται εξαντλητικά από τον ενωσιακό νομοθέτη τα επιτρεπόμενα μέτρα που δύναται να λάβει η χώρα σε καταστάσεις ανωτέρας βίας, χωρίς να εισάγεται καμία επιτρεπτή παρέκκλιση από τις διατάξεις του **Κανονισμού διαλογής**.²⁴

Παραπομπή σε διαδικασία ασύλου: άρθρο 11

Το **εδ. α' της παρ. 3** πρέπει να διαγραφεί, καθώς ανατρέπει το τεκμήριο ανηλικότητας μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαπίστωσης ηλικίας της/του αιτούσας/ούντος άσυλο, όπως προκύπτει μεταξύ άλλων και από το **άρθρο 40 παρ. 6**, με ανεπίτρεπτη πρόβλεψη της παραπομπής ατόμου που δηλώνεται ως ανήλικο στη συνοριακή διαδικασία ασύλου. Αντιβαίνει, επίσης, στο **άρθρο 13 παρ. 1 του Κανονισμού διαλογής** και στην υποχρέωση τήρησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ελέγχου διαλογής.

Συνθήκες κατά τον έλεγχο διαλογής: άρθρο 13

Στην **παρ. 2**, η διάταξη πρέπει να αναφέρεται ειδικώς σε πρόσβαση οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και δικηγόρων «*στους υπηκόους τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς που υπόκεινται σε*

²⁴ Πρβλ. ΔΕΕ, C-97/24 *Minister for Equality*, 1 Αυγούστου 2025, σκ. 51.

έλεγχου διαλογής», ώστε να εναρμονίζεται με το **άρθρο 8 παρ. 6 του Κανονισμού διαλογής**. Η, δε, είσοδος των δικηγόρων σε δημόσια καταστήματα δεν υπόκειται σε αδειοδότηση από την ΥπΥΤ, αλλά υπάγεται στις ειδικές διατάξεις του **άρθρου 34 του Κώδικα Δικηγόρων**,²⁵ όπως απαιτεί και το **άρθρο 18 παρ. 3 του Κανονισμού διαδικασιών** και επισημαίνουμε και στα σχόλια για την **Πρόσβαση στη Διαδικασία σε Εγκαταστάσεις Κράτησης και Σημεία Διέλευσης**. Τέλος, πρέπει να διαγραφεί η διάταξη περί μη πρόσβασης προ της ολοκλήρωσης του ελέγχου ασφαλείας.

Ανεξάρτητος μηχανισμός παρακολούθησης: άρθρο 13α

Τα εθνικά μέτρα εφαρμογής του **άρθρου 10 του Κανονισμού διαλογής** και **άρθρου 43 παρ. 4 του Κανονισμού διαδικασιών** παραλείπονται αναίτιολογητα από το παρόν νομοσχέδιο και έχουν ήδη προταθεί στη Βουλή με διάταξη σε άσχετο νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου,²⁶ η οποία ουδέποτε τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση, κατά σφοδρή παραβίαση των αρχών της καλής νομοθέτησης.²⁷ Η υποχρέωση θέσπισης ανεξάρτητου μηχανισμού παρακολούθησης ήταν, μάλιστα, γνωστή στο επισπεύδον Υπουργείο ήδη από τη δημοσίευση του **Κανονισμού διαλογής** προ διετίας. Για λόγους ορθής νομοθέτησης και ενότητας του πλαισίου εφαρμογής του Νέου Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, παρίσταται, επομένως, απαραίτητο να ρυθμιστεί το ζήτημα του ανεξάρτητου μηχανισμού παρακολούθησης στο παρόν κείμενο, κατά τρόπο σαφή και συμβατό προς τις επιταγές των ανωτέρω Κανονισμών.

Η ήδη προτεινόμενη ρύθμιση στο εν λόγω νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης δεν συμμορφώνεται με το **άρθρο 10 του Κανονισμού διαλογής** και το **άρθρο 43 παρ. 4 του Κανονισμού διαδικασιών**. Αφενός, ο ορισμός της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας (ΕΑΔ) ως ανεξάρτητου μηχανισμού δεν πληροί τα απαιτούμενα εχέγγυα ανεξαρτησίας του **άρθρου 10 παρ. 2 του Κανονισμού διαλογής**, όπως υπαγορεύονται μεταξύ άλλων στις Αρχές των Παρισίων,²⁸ ρητώς μνημονευόμενες στην **αιτ. σκ. 27 του Κανονισμού διαλογής**. Ενδεικτικά, η ΕΑΔ δεν έχει καταστατικό σκοπό προστασίας και προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,²⁹ η δε επιλογή των μελών της³⁰ δεν τηρεί τα εχέγγυα ανεξαρτησίας και πλουραλισμού. Οι ανωτέρω εγγυήσεις υπενθυμίζονται και στις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα (FRA), εκδοθείσες σύμφωνα με το **άρθρο 10 παρ. 2 του Κανονισμού διαλογής**,³¹ επισημαίνονται δε και από τον Συνήγορο του Πολίτη και την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) στις παρατηρήσεις τους επί της επίμαχης διάταξης.³² Υπενθυμίζουμε ότι η ανεξαρτησία τόσο του

²⁵ Ν 4194/2013, ΦΕΚ Α' 208/27.09.2013.

²⁶ Βουλή των Ελλήνων, Αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου και άλλες διατάξεις, διαθέσιμο [εδώ](#).

²⁷ Άρθρο 58 Ν 4622/2019, ΦΕΚ Α' 133/07.08.2019.

²⁸ Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, Ψήφισμα 48/134: Αρχές σχετικά με το Status των Εθνικών Θεσμών (Αρχές των Παρισίων), 20 Δεκεμβρίου 1993, διαθέσιμο [εδώ](#).

²⁹ Άρθρο 82 παρ. 1 Ν 4622/2019.

³⁰ Ως ρυθμίζεται στα άρθρα 88 και 90 Ν 4622/2019.

³¹ FRA, *Monitoring fundamental rights during screening and the asylum border procedure – A guide on national independent mechanisms*, Σεπτέμβριος 2024, διαθέσιμο [εδώ](#).

³² Συνήγορος του Πολίτη, «Παρατηρήσεις | Άρθρο 39 - Σχέδιο νόμου «Αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου και άλλες διατάξεις»», 13 Μαΐου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#), ΕΕΔΑ, «Η ΕΕΔΑ στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή για το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης», 14 Μαΐου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#).

Συνηγόρου του Πολίτη όσο και της ΕΕΔΑ, καθώς και η αμφισβήτηση της ανεξαρτησίας και της μεθοδολογίας της ΕΑΔ, υπογραμμίζονται στην επίκαιρη νομολογία του ΕΔΔΑ.³³

Αφετέρου, παραλείπεται από την επίμαχη διάταξη του νομοσχεδίου του Υπουργείου Δικαιοσύνης η υποχρεωτική κατ' **άρθρο 10 παρ. 2 του Κανονισμού διαλογής** συμμετοχή του Συνηγόρου του Πολίτη και της ΕΕΔΑ ως «εθνικών διαμεσολαβητών και εθνικών οργανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων» στον ανεξάρτητο μηχανισμό.

Πρέπει επομένως να απαλειφθεί η σχετική διάταξη στο νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης και να εισαχθεί ειδική ρύθμιση στο παρόν νομοσχέδιο, για τη σύσταση ανεξάρτητου μηχανισμού, πληρούντος τις ελάχιστες εγγυήσεις του ενωσιακού δικαίου, όπως προεκτέθηκαν.

³³ ΕΔΔΑ, Α.Ρ.Ε. κατά Ελλάδας, Προσφυγή 15783/21, 7 Ιανουαρίου 2025, σκ. 227. Βλ. περαιτέρω RSA κ.α., *The State of the Rule of Law in Greece*, Ιανουάριος 2026, σκ. 210 επ..

Μεταφορά Οδηγίας υποδοχής & Παιδική προστασία

Ορισμοί: άρθρο 17

Στην **περ. ια'**, τα κριτήρια προσδιορισμού του «κινδύνου διαφυγής» είναι εξαιρετικά ευρεία και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη μη ύπαρξη δηλωμένης κατοικίας ή γνωστής διαμονής, συνθήκη που συντρέχει στο σύνολο σχεδόν των ανθρώπων που φτάνουν στη χώρα για να αιτηθούν άσυλο. Καθίσταται, έτσι, δυνατό να τεθούν σε στερητικό της ελευθερίας καθεστώσ συλλήβδην οι νεοαφικνούμενες/οι για τον μόνο λόγο ότι δεν έχουν – και αυτονόητα αδυνατούν να έχουν – γνωστή διαμονή στη χώρα, δικαιούνται, άλλωστε, στέγαση και λοιπές υλικές συνθήκες υποδοχής από το κράτος σύμφωνα με το **άρθρο 19 της Οδηγίας υποδοχής** και ήδη **άρθρο 33** του παρόντος.

Ενημέρωση: άρθρο 19

Στην **παρ. 2**, πρέπει να προστεθούν, μετά τους όρους «υποδείγματος της παρ. 1», οι όροι «για το δικαίωμα υποβολής αίτησης αποκατάστασης υλικών συνθηκών υποδοχής σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 33 και υποβολής αντιρρήσεων σύμφωνα με το άρθρο 42», ούτως ώστε διασφαλίζεται η έγκαιρη και προσήκουσα ενημέρωση των αιτουσών/ούντων άσυλο για τη διαδικασία που καλούνται να ακολουθήσουν για την προβολή των αιτημάτων τους ενώπιον των αρχών. Η ορθή ενημέρωση συμβάλλει καθοριστικά στην αποτελεσματικότητα του εισαγόμενου ένδικου βοηθήματος, την οποία έχει υπογραμμίσει ιδίως η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης ως αναγκαία για τη συμμόρφωση της χώρας με τη νομολογία του ΕΔΔΑ.³⁴

«2. Οι αρμόδιες αρχές υποδοχής ενημερώνουν τους αιτούντες, με τη χορήγηση προσαρμοσμένου ενημερωτικού υποδείγματος της παρ. 1, για το δικαίωμα υποβολής αίτησης αποκατάστασης υλικών συνθηκών υποδοχής σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 33 και υποβολής αντιρρήσεων σύμφωνα με το άρθρο 42, για τις οργανώσεις ή τις ομάδες προσώπων που παρέχουν ειδική νομική βοήθεια και εκπροσώπηση, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με οργανώσεις ή ομάδες προσώπων που παρέχουν δωρεάν την εν λόγω νομική βοήθεια και εκπροσώπηση, και για τις οργανώσεις οι οποίες δύνανται να συνδράμουν ή να ενημερώνουν τους αιτούντες για τις υπάρχουσες συνθήκες υποδοχής, συμπεριλαμβανομένης της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και της κάλυψης τυχόν ειδικών αναγκών τους.»

Κατανομή σε γεωγραφική περιοχή: άρθρο 22

Η **παρ. 3** περιλαμβάνει ρυθμίσεις που επικαλύπτουν αυτές του **άρθρου 5 παρ. 4**, καθώς αναφέρεται στη «διαδικασία υποδοχής και ταυτοποίησης», η οποία πλέον ρυθμίζεται από τον **Κανονισμό διαλογής**. Προτείνεται να διαγραφεί για νομοτεχνικούς λόγους αποφυγής σύγχυσης και ασάφειας.

³⁴ Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, *H46-20 M.S.S. and H.A. and Others groups v. Greece*, CM/Del/Dec(2025)1531/H46-20, 12 Ιουνίου 2025, σκ. 9, διαθέσιμο [εδώ](#).

Η δε **παρ. 5** πρέπει να αναδιατυπωθεί ώστε να αναφέρεται ρητώς τόσο η διοικητική αίτηση ενώπιον της ΥπΥΤ κατ' **άρθρο 33 παρ. 3** και οι αντιρρήσεις ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου κατ' **άρθρο 42 παρ. 1**, ως ακολούθως:

«5. Εάν διαπιστωθεί, με οποιοδήποτε άλλο τρόπο, κατόπιν είτε προσφυγής είτε επανεξέτασης αιτήματος **αίτησης αποκατάστασης των υλικών συνθηκών υποδοχής που υποβλήθηκε σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 33 ή αντιρρήσεων** του αιτούντος που υποβλήθηκαν σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 42, ότι δεν του έχει χορηγηθεί, εντός της συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής, ουσιαστική πρόσβαση στα δικαιώματα που προβλέπονται στα άρθρα 28 έως 33 ή στις διαδικαστικές εγγυήσεις στο πλαίσιο της διαδικασίας παροχής διεθνούς προστασίας, η αρμόδια αρχή υποδοχής μεριμνά για τη μεταφορά του σε άλλη γεωγραφική περιοχή, στην οποία διασφαλίζονται τα ανωτέρω.»

Περιορισμός ελευθερίας: άρθρο 23

Στην **παρ. 1**, δεν μεταφέρεται ορθά η διάταξη του **άρθρου 9 παρ. 1 της Οδηγίας υποδοχής**, το οποίο επιτρέπει τη θέσπιση περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία των αιτουσών/ούντων μόνο «όταν είναι αναγκαίο».

Ως προς την **παρ. 2**, όπως επισημάνθηκε αναλυτικά στις παρατηρήσεις επί του **άρθρου 5** για τον **Έλεγχο Διαλογής**, η «απαγόρευση εξόδου» συνιστά στέρηση ελευθερίας και όχι περιορισμό ελεύθερης κυκλοφορίας και πρέπει για το λόγο αυτό να διαγραφούν από το **εδ. α' της παρ. 2** του παρόντος οι όροι «ή στην απαγόρευση εξόδου ιδίως προκειμένου να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες ελέγχου διαλογής».

Στην **παρ. 3**, περιορίζεται ανεπίτρεπτα το δικαίωμα αίτησης και λήψης άδειας προσωρινής διαμονής εκτός του ορισμένου τόπου σε «εξαιρετικούς λόγους», στοιχείο το οποίο δεν συνάδει με το γράμμα, ούτε το πνεύμα του **άρθρου 9 παρ. 3 της Οδηγίας υποδοχής**. Πρέπει να διαγραφούν οι όροι «για εξαιρετικούς λόγους» στο **εδ. α' της παρ. 3**.

Στη δε **παρ. 6**, για λόγους σαφήνειας και για την αποφυγή σύγχυσης με την ενδικοφανή προσφυγή του **άρθρου 67 του Κανονισμού διαδικασιών**, ο όρος «προσφυγή» συνιστάται να αντικατασταθεί από τον όρο «αντιρρήσεις».

Εγγυήσεις για κρατούμενους αιτούντες: άρθρο 25

Απαλείφεται αναίτιολογητα από την **παρ. 4** ο αυτεπάγγελτος έλεγχος της κράτησης αιτουσών/ούντων άσυλο από τα διοικητικά πρωτοδικεία και διατηρείται μόνο υπέρ των ασυνόδευτων παιδιών στην **παρ. 5**. Η εγγύηση του αυτεπάγγελτου δικαστικού ελέγχου της κράτησης πρέπει να επαναφερθεί, με αναδιατύπωση του **εδ. α' της παρ. 5** ως ακολούθως:

«5. Στην περίπτωση κράτησης ασυνόδευτων ανηλίκων οι σχετικές **Οι** αποφάσεις κράτησης ή παράτασης διαβιβάζονται με την έκδοσή τους, στον Πρόεδρο ή τον υπ' αυτού οριζόμενο Πρωτοδίκη του Διοικητικού Πρωτοδικείου, στην Περιφέρεια του οποίου κρατείται ο ανήλικος **αιτών**, ο οποίος κρίνει για τη νομιμότητα της κράτησης ή της παράτασης αυτής και εκδίδει παραχρήμα την απόφασή του [...]»

Επιβάλλεται, άλλωστε, από το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού κατ' **άρθρο 3 ΔΣΠΔ** και **άρθρο 24 παρ. 2 ΧΘΔ** η ρητή απαγόρευση της κράτησης ανηλίκων, όπως επισημαίνεται στα σχόλια για την **Κράτηση Ανηλίκων**.

Παράλληλα, στην **παρ. 4** για τη διαδικασία των αντιρρήσεων κατά της κράτησης, γίνεται αναφορά σε ανάλογη εφαρμογή των προϋποθέσεων του **N 3226/2004**,³⁵ χωρίς όμως να ορίζεται ο τρόπος πρόσβασης στη νομική βοήθεια για άτομα που τελούν σε καθεστώς στέρησης της ελευθερίας τους. Συνακόλουθα, δεν μεταφέρεται ορθώς η απαίτηση του **άρθρου 29 παρ. 6 της Οδηγίας υποδοχής** στο εθνικό δίκαιο. Στην πραγματικότητα, η πρόσβαση στη δωρεάν νομική συνδρομή για την προσβολή της διοικητικής κράτησης παραμένει «κενό γράμμα» στη χώρα, λόγω της πάγιας απουσίας συστήματος παροχής δωρεάν νομικής συνδρομής, εφόσον παραμένει αντικειμενικά αδύνατο άτομα που κρατούνται να καταθέσουν αίτηση στο οικείο διοικητικό πρωτοδικείο, αυτοπροσώπως και εγγράφως στα ελληνικά, για νομική βοήθεια και διορισμό δικηγόρου. Ενδεικτικό του κενού αυτού είναι το γεγονός ότι λιγότερο από το 1/5 των αποφάσεων κράτησης της Ελληνικής Αστυνομίας προσβάλλονται με αντιρρήσεις, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του κράτους.³⁶ Ακόμη λιγότερες είναι οι αποφάσεις παράτασης της *de facto* κράτησης της ΥΠΥΤ, υπό τη μορφή «περιορισμού ελευθερίας» κατ' **άρθρο 40 παρ. α' του Κώδικα Ασύλου**, που προσβάλλονται με αντιρρήσεις στα διοικητικά πρωτοδικεία.

Είναι, λοιπόν, επιτακτική η συγκεκριμένη και διεξοδική ρύθμιση του συστήματος παροχής νομικής συνδρομής για την κράτηση των αιτουσών/ούντων άσυλο, με ακριβείς λεπτομέρειες για τον τρόπο πρόσβασης των κρατούμενων ενδιαφερομένων στη νομική βοήθεια, καθώς και για τα δικαιολογητικά βάσει των οποίων θα πιθανολογηθεί η ένδειά τους, ενόψει της αντικειμενικής αδυναμίας των αιτουσών/ούντων άσυλο να κατέχουν τα έγγραφα του **άρθρου 2 παρ. 2 N 3226/2004**, για να αποκατασταθεί η συμμόρφωση της χώρας με τις απαιτήσεις του **άρθρου 29 παρ. 6 της Οδηγίας υποδοχής**. Τούτο επιβάλλεται και ενόψει των δεσμεύσεων των ελληνικών αρχών προς την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη σύσταση μηχανισμού παροχής δωρεάν νομικής συνδρομής σε κρατούμενες/ους πολίτες τρίτων χωρών, ούτως ώστε συμμορφωθεί η χώρα με τη νομολογία του ΕΔΔΑ.³⁷

Κράτηση αιτούντων με ειδικές ανάγκες υποδοχής: άρθρο 27

Η κράτηση των ανηλίκων δεν υπηρετεί ποτέ το βέλτιστο συμφέρον τους, ως επιτάσσεται από το **άρθρο 3 ΔΣΠΔ** και το **άρθρο 24 παρ. 2 ΧΘΔ**. Συνιστά, δε, ανεπίτρεπτη οπισθοδρόμηση του δικαίου

³⁵ N 3226/2004, ΦΕΚ Α' 24/04.02.2004.

³⁶ RSA, Στατιστικά απελάσεων & διοικητικής κράτησης το 2025, Μάρτιος 2026, 7.

³⁷ Ελληνική Κυβέρνηση, *Updated Action Plan – MSS group of cases v. Greece*, DH-DD(2025)440, 9 Απριλίου 2025, σκ. 32, διαθέσιμο [εδώ](#).

και της πρακτικής της χώρας η προτεινόμενη επαναφορά της λεγόμενης «προστατευτικής κράτησης» ασυνόδευτων παιδιών, για την οποία συνεχίζει να καταδικάζεται από το ΕΔΔΑ η χώρα.³⁸ και την κατάργηση της οποίας επιβεβαίωσε η κυβέρνηση στην Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης μόλις τον περασμένο μήνα.³⁹

Πρέπει, επομένως, να απαγορευτεί ρητά στην **παρ. 2** η κράτηση των ανηλίκων, διατηρούμενου μόνο του **εδ. α'** αυτού. Αντίστοιχα σχόλια διατυπώνονται και επί του **άρθρου 25** του παρόντος.

Κατ' ελάχιστον, δεδομένου ότι η **παρ. 2** μεταφέρει εσφαλμένως το **άρθρο 13 παρ. 2 της Οδηγίας υποδοχής** ως προς την κράτηση των ανηλίκων, καθώς δεν προκύπτει με σαφήνεια από την παρούσα διατύπωση η υποχρέωση πρότερης εξατομικευμένης αξιολόγησης του συμβατού της κράτησης με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, πρέπει να διορθωθεί η αρχική υποπαράγραφος της **παρ. 2** με σκοπό την ορθή αποτύπωση της Οδηγίας, ως ακολούθως:

«2. Οι ανήλικοι δεν τίθενται υπό κράτηση. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ως μέτρο έσχατης ανάγκης και εφόσον αποδειχθεί ότι δεν μπορούν να εφαρμοσθούν αποτελεσματικά άλλα εναλλακτικά, λιγότερο περιοριστικά μέτρα, και με γνώμονα **αφού αξιολογηθεί ότι η κράτηση είναι προς το βέλτιστο συμφέρον τους**, οι ανήλικοι, κατόπιν ατομικής αξιολόγησης, μπορούν να τεθούν υπό κράτηση [...].»

Στο δε **εδ. δ' της παρ. 4**, πρέπει να εισαχθεί ρητή απαγόρευση της κράτησης των γυναικών κατά τη διάρκεια της κύησης και για διάστημα τριμήνου μετά τον τοκετό, λαμβανομένης ιδίως υπόψη τα πάγια κενά στη στελέχωση του υγειονομικού προσωπικού των Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης (ΠΡΟΚΕΚΑ) και την πλήρη απουσία των απαραίτητων ειδικοτήτων για την παροχή φροντίδας σε έγκυες γυναίκες, όπως επιβεβαιώνεται σταθερά από τα επίσημα στατιστικά στοιχεία του κράτους.⁴⁰

Σχολική φοίτηση και εκπαίδευση ανηλίκων: άρθρο 30

Πρέπει να διαγραφούν από την **παρ. 1** οι όροι «και για όσο χρονικό διάστημα δεν εκτελείται μέτρο απομάκρυνσης που εκκρεμεί κατά των ιδίων ή των γονέων τους» και να μη μεταφερθεί η διάταξη του **άρθρου 16 παρ. 1 της Οδηγίας υποδοχής** κατά τρόπο που παραβιάζει τις υποχρεώσεις της χώρας και την καθολική υποχρεωτικότητα της σχολικής φοίτησης των ανηλίκων, όπως υπαγορεύεται από το **άρθρο 28 παρ. 1 ΔΣΠΔ** και κατοχυρώνεται στο **άρθρο 88 Ν 4871/2021**,⁴¹ με ποινικές κυρώσεις μάλιστα σε περίπτωση παράλειψης εγγραφής ή εποπτείας της φοίτησης. Η ίση μεταχείριση των παιδιών στον τομέα της σχολικής φοίτησης απαιτεί υποχρέωση και σύμφωνα με το **άρθρο 2 παρ. 1 ΔΣΠΔ**.

³⁸ Αντί πολλών, ΕΔΔΑ, Μ.Υ. κατά Ελλάδας, Προσφυγή 51980/19, 19 Ιουνίου 2025.

³⁹ Ελληνική Κυβέρνηση, Μ.Υ. and Others v. Greece – Action Plan, DH-DD(2026)469, 7 Απριλίου 2026, σκ. 9, διαθέσιμο [εδώ](#).

⁴⁰ Αντί πολλών, Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Απάντηση σε κοινοβουλευτική ερώτηση, 7017/4/28166-γ', 6 Μαΐου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#), RSA, Στατιστικά αιτελάσεων & διοικητικής κράτησης το 2025, Μάρτιος 2026, 10.

⁴¹ Άρθρο 2 παρ. 3 Ν 1566/1985, ΦΕΚ Α' 167/30.09.1985, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 88 Ν 4871/2021, ΦΕΚ Α' 246/10.12.2021.

«1. Οι ανήλικοι αιτούντες και τα ανήλικα τέκνα των αιτούντων κατά την παραμονή τους στη χώρα και για όσο χρονικό διάστημα δεν εκτελείται μέτρο απομάκρυνσης που εκκρεμεί κατά των ιδίων ή των γονέων τους εντάσσονται σε μονάδες παροχής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του ελληνικού δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος. [...]»

Μαθήματα γλωσσών: άρθρο 31

Δεν επιτρέπεται από το **άρθρο 18 της Οδηγίας υποδοχής** να αποκλείονται από τα μαθήματα γλωσσών αιτούσες/ούντες άσυλο που βρίσκονται στη συνοριακή διαδικασία ασύλου. Πρέπει να διαγραφεί από το **εδ. α'** η διατύπωση «με εξαίρεση όσους υπάγονται στη συνοριακή διαδικασία ασύλου».

Απασχόληση: άρθρο 32

Αντίστοιχα με τις παρατηρήσεις για τα **Μαθήματα Γλωσσών**, δεν επιτρέπεται από το **άρθρο 17 της Οδηγίας υποδοχής** αποκλεισμός των αιτουσών/ούντων που βρίσκονται στη συνοριακή διαδικασία ασύλου από την πρόσβαση στην απασχόληση, αλλά μόνο όσων εξετάζονται με την ταχεία διαδικασία του **άρθρου 42 του Κανονισμού διαδικασιών**. Πρέπει να διαγραφεί από την δεύτερη υποπαράγραφο της παρ. 1 η διατύπωση «ή όταν η αίτηση εξετάζεται στη διαδικασία στα σύνορα σύμφωνα με το άρθρο 43 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1348».

Υλικές συνθήκες υποδοχής: άρθρα 33 και 42

Σημαντική και αναγκαία για τη συμμόρφωση της χώρας με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη νομολογία του ΕΔΔΑ⁴² είναι η εισαγόμενη ρύθμιση στο **άρθρο 33 παρ. 3** και το **άρθρο 42 παρ. 1** του παρόντος περί θέσπισης διαδικασίας αποτελεσματικής δικαστικής προσφυγής σχετικά με τη χορήγηση των συνθηκών υποδοχής. Απαραίτητες προϋποθέσεις, ωστόσο, για την ορθή λειτουργία της προτεινόμενης διοικητικής και δικαστικής διαδικασίας και την πραγματική πρόσβαση των αιτούντων άσυλο σε αυτή είναι οι κάτωθι:

1. Ρητή ρύθμιση περί παροχής δωρεάν νομικής συνδρομής για την εν λόγω διαδικασία και επαρκής εξειδίκευση της **παρ. 4 του άρθρου 42** ως προς την πρόσβαση στη νομική βοήθεια και τα απαραίτητα προς τούτο έγγραφα, ώστε να καθίσταται δυνατό στην πράξη οι αιτούσες/ούντες να καταθέτουν εγγράφως την αίτηση αποκατάστασης στην ΥπΥΤ και εν συνεχεία τις αντιρρήσεις τους στο διοικητικό πρωτοδικείο, όπως απαιτεί το **άρθρο 29 παρ. 6 της Οδηγίας υποδοχής**. Και τούτο λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων και γνωστών περιστάσεων των ανθρώπων που ζητούν άσυλο, ιδίως του γλωσσικού εμποδίου, το οποίο κωλύει αντικειμενικά τη δυνατότητα σύνταξης έγγραφης αίτησης ή αντιρρήσεων με εξατομικευμένους λόγους στα ελληνικά χωρίς τη συνδρομή δικηγόρου. Από την πλευρά της, η ΥπΥΤ δεν διαθέτει τα απαραίτητα μέσα για να παραλαμβάνει και επεξεργάζεται αιτήσεις αποκατάστασης υλικών συνθηκών υποδοχής σε άλλες γλώσσες πλην της

⁴² Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, *H46-20 M.S.S. and H.A. and Others groups v. Greece*, CM/Del/Dec(2025)1531/H46-20, 12 Ιουνίου 2025, σκ. 9.

ελληνικής. Αντίστοιχες παρατηρήσεις διατυπώνονται και στις **Εγγυήσεις για Κρατούμενους Αιτούντες** αναφορικά με την παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής για την άσκηση των αντιρρήσεων κατά της κράτησης.

2. Αποσαφήνιση στην **παρ. 1 του άρθρου 42** του πεδίου εφαρμογής της πρότερης αίτησης στην ΥπΥΤ, η οποία αφορά αποκλειστικά τη διαδικασία του **άρθρου 33 παρ. 3** και όχι τις περιπτώσεις αντιρρήσεων κατά αποφάσεων που εκδίδονται από την ΥπΥΤ σύμφωνα με τη διαδικασία του **άρθρου 22** για την **Γεωγραφική Κατανομή**, του **άρθρου 23** για τον **Περιορισμό Ελευθερίας** ή του **άρθρου 37** για τη **Διακοπή Υλικών Συνθηκών Υποδοχής**.

3. Η προθεσμία 5 ημερών για την άσκηση αντιρρήσεων είναι δυσανάλογα στενή και απαγορευτική στην πράξη, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων υπό τις οποίες εισάγεται το ένδικο βοήθημα και δη (α) τη μη ρύθμιση πραγματικής παροχής δωρεάν νομικής συνδρομής στις/στους ενδιαφερόμενες/ους, όπως προεκτέθηκε, (β) την απουσία ενημέρωσής τους αναφορικά με το κατά τόπον αρμόδιο διοικητικό πρωτοδικείο,⁴³ (γ) την απουσία αντικειμενικής πρόσβασης στο κατά τόπον αρμόδιο διοικητικό πρωτοδικείο, το οποίο μπορεί να απέχει εκατοντάδες χιλιόμετρα ή/και σε διαφορετικό νησί από τον τόπο διαμονής τους.

4. Πρέπει να διαγραφεί ο όρος «άπαξ» από το **εδ. α' της παρ. 3 του άρθρου 33**, καθώς οι υλικές συνθήκες υποδοχής των αιτουσών/ούντων άσυλο συχνά μεταβάλλονται κατά το διάστημα της – εν δυνάμει πολύμηνης – παραμονής τους στο σύστημα υποδοχής της ΥπΥΤ, ιδίως όταν μεταφέρονται από μία δομή σε άλλη με μέριμνα της ΥπΥΤ, ή/και ενδέχεται να ανακλύψουν νέα δεδομένα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου.

5. Πρέπει, επίσης, να προβλέπεται στην **παρ. 3** και η δυνατότητα αίτησης αποκατάστασης των υλικών συνθηκών υποδοχής ενώπιον της ΥπΥΤ για αιτούσες/ούντες που δεν έχουν τοποθετηθεί – ακόμη – σε συγκεκριμένη δομή της ΥπΥΤ. Επομένως, στο **εδ. α' της παρ. 3 του άρθρου 33** πρέπει οι όροι «του Διοικητή της Περιφερειακής Υπηρεσίας της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης όπου διαμένει» να αντικατασταθούν από τους όρους «της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης».

6. Τέλος, για νομοτεχνικούς λόγους, πρέπει στο **άρθρο 42 παρ. 1** να γίνεται ρητή αναφορά στο **άρθρο 33 παρ. 3** ως προς την αίτηση αποκατάστασης των υλικών συνθηκών υποδοχής.

Περιορισμός ή διακοπή υλικών συνθηκών υποδοχής: άρθρο 37

Πρέπει να διαγραφεί το **εδ. α' της παρ. 2**, το οποίο δεν βρίσκει έρεισμα στο **άρθρο 23 της Οδηγίας υποδοχής** και εισάγει αυθαίρετο πρόσθετο λόγο σύλληψης ή/και κράτησης σε βάρος αιτουσών/ούντων άσυλο, ακόμη και ασυνόδευτων παιδιών.

Αιτούντες που χρήζουν ειδικών συνθηκών υποδοχής: άρθρο 38

Είναι επιβεβλημένο να παραμείνουν στις κατηγορίες των ατόμων που χρήζουν ειδικών συνθηκών υποδοχής στην **παρ. 1** και οι συγγενείς θυμάτων ναυαγίων, όπως αναφέρονται στο **άρθρο 1 περ.**

⁴³ Αντί πολλών, ΕΔΔΑ, *Καακ κατά Ελλάδας*, Προσφυγή 34215/16, 3 Οκτωβρίου 2019, σκ. 122.

λγ' του Κώδικα Ασύλου, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες περιστάσεις των αφίξεων δια θαλάσσης στη χώρα και ναυαγίων στα ελληνικά ύδατα,⁴⁴ αλλά και τη σημασία που τους προσδίδει ο ενωσιακός νομοθέτης, ενδεικτικά στο **άρθρο 9 παρ. 3 και το άρθρο 11 παρ. 2 του Κανονισμού διαχείρισης**. Η παροχή προσήκουσας φροντίδας και μέριμνας στις/στους επιζώσες/ώντες ναυαγίων αποτελεί και επιταγή του δικαιώματος στην αξιοπρέπεια και της απαγόρευσης της εξευτελιστικής μεταχείρισης, όπως προκύπτει από τη νομολογία του ΕΔΔΑ.⁴⁵

Στη δε **παρ. 3, η περ. β'** χρήζει περαιτέρω εξειδίκευσης με ρητή προσθήκη των όρων «και στο ΑΛΚΥΟΝΗ 2» μετά τους όρους «στον φάκελο του αιτούντος», ώστε να διασφαλίζεται η ανάρτηση των απαιτούμενων πληροφοριών στο πληροφοριακό σύστημα «ΑΛΚΥΟΝΗ 2», όπως έχει προβλεφθεί σε αντίστοιχες ρυθμίσεις στο **άρθρο 9 παρ. 2 και στο άρθρο 128 παρ. 2** του παρόντος.

Ασυνόδευτα παιδιά: άρθρο 40

Η ενεργοποίηση της διαδικασίας ορισμού προσωρινού επιτρόπου προηγείται ή/και δεν συνδέεται απαραίτητα με την υποβολή αίτησης ασύλου. Ως εκ τούτου, στο **εδ. α' της παρ. 1**, πρέπει να αντικατασταθούν οι όροι «η αρμόδια αρχή υποδοχής ή η Υπηρεσία Ασύλου (αρχές ασύλου και υποδοχής)» να αντικατασταθούν από τους όρους «ο φορέας αναγγελίας της περ. ιβ' του άρθρου 50». Αντίστοιχη τροποποίηση απαιτείται και στη διατύπωση του **άρθρου 63 παρ. 4** του παρόντος για την **Αναγγελία Κατάστασης Επιτροπείας**.

«1. Όταν υποβάλλεται αίτηση διεθνούς προστασίας από πρόσωπο που δηλώνει ασυνόδευτος ανήλικος, ή τεκμαίρεται ως τέτοιος βάσει αντικειμενικών στοιχείων, όπως η εμφανής ανηλικότητα, η αρμόδια αρχή υποδοχής ή η Υπηρεσία Ασύλου (αρχές ασύλου και υποδοχής) ο φορέας αναγγελίας της περ. ιβ' του άρθρου 50 κατά περίπτωση, ενημερώνει αμελλητί τη Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας προκειμένου να ορίσει επίτροπο το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο εντός δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης διεθνούς προστασίας, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 64 [...]»

Περαιτέρω, δεν πρέπει να μεταφερθεί στην **παρ. 9** η διάταξη του **άρθρου 27 παρ. 9 της Οδηγίας υποδοχής** περί διαμονής ασυνόδευτων παιδιών άνω των 16 ετών μαζί με ενήλικες, καθόσον δεν συνάδει με τις επιταγές της παιδικής προστασίας σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο που δεσμεύει τη χώρα και δη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού σύμφωνα με το **άρθρο 3 ΔΣΠΔ** και το **άρθρο 24 παρ. 2 ΧΘΔ** και την απαγόρευση των διακρίσεων στην παιδική προστασία κατά το **άρθρο 2 παρ. 1 ΔΣΠΔ**.

⁴⁴ Ενδεικτικά, RSA, «Τουλάχιστον 98 νεκροί ή αγνοούμενοι πρόσφυγες/ισσες στα θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας το 2025», 16 Μαρτίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#), Απουσία λογοδοσίας στις επιχειρήσεις του Λιμενικού, Νοέμβριος 2025, διαθέσιμο [εδώ](#), «Τουλάχιστον 61 νεκροί και 59 αγνοούμενοι πρόσφυγες σε 27 ναυάγια στην Ελλάδα το 2024», 10 Μαρτίου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#).

⁴⁵ ΕΔΔΑ, *Safi κατά Ελλάδας*, Προσφυγή 5418/15, 7 Ιουλίου 2022, σκ. 196.

Αναγγελία κατάστασης επιτροπείας: άρθρο 63

Είναι απαραίτητη η προσθήκη των όρων «ή δηλώνει ανήλικος» στην **παρ. 1**, ως ακολούθως:

«1. Κάθε φορέας αναγγελίας, μόλις λαμβάνει γνώση της παρουσίας, είτε σε σημεία εισόδου είτε στην ενδοχώρα, πολίτη τρίτης χώρας ή ανιθαγενούς, ο οποίος: α) είναι προδήλως ανήλικος ή έχει καταγραφεί ως ανήλικος από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές **ή δηλώνει ανήλικος** [...]»

Παράλληλα, για τους λόγους που επισημάνθηκαν και στα σχόλια επί του **άρθρου 40** για τα **Ασυνόδευτα Παιδιά**, πρέπει να αναδιατυπωθεί το **εδ. α' της παρ. 4** ως ακολούθως:

«4. Το Τ.Θ.Π.Ε. μεριμνά για τον άμεσο ορισμό επιτρόπου, σύμφωνα με το άρθρο 64, και σε κάθε περίπτωση εντός δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας του ανήλικου. **εντοπισμού του ασυνόδευτου ανήλικου στη χώρα και σχετικής ενημέρωσής από τον φορέα αναγγελίας** [...]»

Προσωρινός εκπρόσωπος ασυνόδευτων παιδιών: άρθρο 72

Στην **παρ. 6**, ο προβλεπόμενος αριθμός των 30 ασυνόδευτων παιδιών ανά προσωρινό επίτροπο δεν είναι επαρκώς «αναλογικός και περιορισμένος», όπως απαιτεί το **άρθρο 27 παρ. 7 της Οδηγίας υποδοχής** για την αποτελεσματική άσκηση της προσωρινής εκπροσώπησης / επιτροπείας. Ο μέγιστος αριθμός θα πρέπει να μειωθεί τουλάχιστον κατά το ήμισυ – αντιστοίχως και στην έκτακτη συνθήκη του **εδ. β'**.

Πλαίσιο φιλοξενίας ασυνόδευτων παιδιών: άρθρο 78

Είναι εξαιρετικά ανεπιεικής η πρόβλεψη προθεσμίας μίας μόλις ημέρας στο **εδ. β' της παρ. 3**. Θα πρέπει να προβλεφθεί ευρύτερο χρονικό πλαίσιο και, γενικά, δυνατότητα επαναφοράς της φιλοξενίας, λαμβανομένων υπόψη των αναγκών προστασίας, του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού κατ' **άρθρο 3 ΔΣΠΔ** και **άρθρο 24 παρ. 2 ΧΘΔ** και της αρχής της αναλογικότητας, όπως κατοχυρώνεται ειδικώς και στο **άρθρο 38 παρ. 3** του παρόντος.⁴⁶

Λειτουργία ασφαλών ζωνών για ασυνόδευτα παιδιά: άρθρο 82

Κατ' ελάχιστον, πρέπει να προβλεφθεί στην **παρ. 1** ανώτατο όριο που δεν θα υπερβαίνει τους χρόνους της διαδικασίας διαλογής σύμφωνα με το **άρθρο 8 παρ. 3 και 4 του Κανονισμού διαλογής**. Οι «ασφαλείς ζώνες» εντός των ΚΕΔ και Ελεγχόμενων Δομών Προσωρινής Φιλοξενίας αιτούντων άσυλο (ΕΔΦΠΑΑ) της ΥπΥΤ είναι ακατάλληλες δομές για την υποδοχή ανηλίκων.⁴⁷

⁴⁶ ΔΕΕ, C-233/18 *Haqbin*, 12 Νοεμβρίου 2019, σκ. 53-56.

⁴⁷ Αντί πολλών, ΣυμβΠλΚρ 349/2025, ΔΠρΡοδ ΑΡ88/2025.

Αξιολόγηση βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού: άρθρο 99

Εκ παραδρομής γίνεται παραπομπή στην **παρ. 2** αντί της **παρ. 1** του **άρθρου 39** αναφορικά με τα κριτήρια αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.

Τερματισμός υλικών συνθηκών υποδοχής: άρθρο 147

Για νομοτεχνικούς λόγους και προς αποφυγή σύγχυσης με το **άρθρο 37** περί περιορισμού ή **Διακοπής Υλικών Συνθηκών Υποδοχής**, ο τίτλος του **άρθρου 147** να αναδιατυπωθεί ως «*Τερματισμός των υλικών συνθηκών υποδοχής*» και να μεταφερθεί στο Κεφάλαιο Γ' του Μέρους Β', μετά το **άρθρο 37**.

Παραμένει αποδεδειγμένα ανεπαρκής η προθεσμία των 30 ημερών για την αποχώρηση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας από τις δομές της ΥπΥΤ, ιδίως δε στην περίπτωση των ανθρώπων που δεν έχουν λάβει ακόμη τα έγγραφά τους, όπως άδεια διαμονής. Η προθεσμία αυτή οδηγεί συστηματικά σε άμεση έκθεση των ανθρώπων σε αναξιοπρεπείς συνθήκες αστεγίας και ένδειας.⁴⁸ Τριπλάσια, άλλωστε, προθεσμία 90 ημερών τάσσεται από το **άρθρο 24 παρ. 2 του Κανονισμού αναγνώρισης** στη Διοίκηση για τη χορήγηση της άδειας διαμονής στα άτομα που λαμβάνουν καθεστώς διεθνούς προστασίας. Επαναφέρεται η πάγια σύστασή μας για εύλογη προθεσμία για την ομαλή μετάβαση των δικαιούχων από το σύστημα υποδοχής σε αυτόνομη στέγαση, κατ' ελάχιστον αφότου έχουν εκδώσει τα απαραίτητα έγγραφα για την ένταξή τους στην κοινωνία.⁴⁹ Παράλληλα, είναι αναγκαία η πρόβλεψη ρητής εξαιρέσεως περιπτώσεων που χρήζουν ειδικών συνθηκών υποδοχής, όπως άτομα με σοβαρά νοσήματα, άτομα με αναπηρίες κ.α.

⁴⁸ RSA & Ίδρυμα PRO ASYL, *Αναγνωρισμένοι πρόσφυγες 2026*, Απρίλιος 2026, 53-59, διαθέσιμο [εδώ](#).

⁴⁹ RSA, *Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη*, Ιανουάριος 2022, 8, διαθέσιμο [εδώ](#).

Εφαρμογή Κανονισμού διαδικασιών

Καθορισμός αρμόδιων αρχών: άρθρο 95

Για νομοτεχνικούς λόγους, συνιστάται ρητή αναφορά στα ακριβή άρθρα του **ΠΔ 106/2020** στο παρόν άρθρο. Επίσης, στην **περ. γ'**, να προστεθεί ρητή παραπομπή στην ειδικότερη ρύθμιση του **άρθρου 110 παρ. 7**. Αντιστοίχως, στην **περ. δ'** να προστεθεί ρητή παραπομπή στην ειδικότερη ρύθμιση του **άρθρου 109 παρ. 3**.

Θεώρηση γνησίου υπογραφής: άρθρο 96

Στο **εδ. β' της παρ. 6**, πρέπει να διαγραφούν οι όροι «δύνανται να» και να διατηρηθεί η υποχρέωση θεώρησης του γνησίου υπογραφής των αιτουσών/ούντων άσυλο που δεν διαθέτουν Δελτίο Αιτούντος Διεθνή Προστασία (ΔΑΔΠ) από τις αρμόδιες αρχές ασύλου και υποδοχής, οι οποίες αποτελούν «διοικητικές αρχές» κατά την έννοια του **άρθρου 11 παρ. 1 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας**.⁵⁰ Σε αντίθετη περίπτωση, καθίσταται αδύνατη η πρόσβαση των αιτουσών/ούντων σε απαραίτητες διαδικασίες που διεξάγονται υποχρεωτικά εγγράφως, μεταξύ των οποίων η αίτηση νομικής καθοδήγησης κατ' **άρθρο 102 παρ. 2**, η αίτηση αποκατάστασης υλικών συνθηκών υποδοχής του **άρθρου 33 παρ. 3** ή η εξουσιοδότηση δικηγόρου για την άσκηση δικαιωμάτων και ένδικων βοηθημάτων, όπως αυτό του **άρθρου 42 παρ. 1**, ζήτημα, άλλωστε, το οποίο ανακύπτει ήδη στην παρούσα πρακτική της Διοίκησης.⁵¹ Η απρόσκοπτη εξυπηρέτηση της θεώρησης του γνησίου της υπογραφής των αιτουσών/ούντων άσυλο από την ΥπΥΤ και την Υπηρεσία Ασύλου υπαγορεύεται και από τη ρύθμιση του **άρθρου 6 παρ. 2 της Οδηγίας υποδοχής** και ήδη **άρθρου 20 παρ. 2** του παρόντος.

Τεχνητή νοημοσύνη: άρθρα 96 και 101

Στο **άρθρο 96 παρ. 5**, πρέπει να διαγραφεί το εδ. γ' περί της χρήσης μέσων τεχνητής νοημοσύνης καθ' υποκατάσταση του διερμηνέα στη διαδικασία ασύλου, η οποία δεν επιτρέπεται από τον **Κανονισμό διαδικασιών**.⁵² Είναι καθολικά απαγορευτική η χρήση τεχνητής νοημοσύνης σε διαδικασίες που απαιτούν ακρίβεια, λεπτό χειρισμό και συναισθηματική κατανόηση, πέραν των σοβαρών ζητημάτων που εγείρονται για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και της εμπιστευτικότητας της διαδικασίας ασύλου. Για τον λόγο αυτό, άλλωστε, ο ενωσιακός νομοθέτης

⁵⁰ Άρθρο 11 παρ. 1 Ν 2690/1999, ΦΕΚ Α' 45/09.03.1999, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 22 Ν 4937/2022, ΦΕΚ Α' 106/02.06.2022.

⁵¹ ΔΠρΑΘ ΑΡ2200/2024. Βλ. και Συνήγορο του Πολίτη, «Μη θεώρηση γνησίου υπογραφής ελλείπει δελτίου αιτούντος διεθνή προστασία», 365845/22201, 14 Απριλίου 2025.

⁵² RSA, *Νομοσχέδιο επιστροφών: Παρατηρήσεις της RSA επί του Σχεδίου Νόμου για την αναμόρφωση των διαδικασιών επιστροφών*, Ιούλιος 2025, 19-21.

ενστάσεων που αφορούν τη νομιμότητα ή ορθότητα της συνέντευξης, αναγκαία τόσο για την προστασία των αιτουσών/ούντων άσυλο όσο και για τη Διοίκηση.

«2. Κατά τη συνέντευξη, δύνανται να παρίσταται ο νομικός σύμβουλος του αιτούντος, —θ—σπείθς—δύνεται να παρεμβαίνει αποκλειστικά στο τέλος της προσωπικής συνέντευξης.»

Νομική καθοδήγηση: άρθρο 102

Λαμβανομένων υπόψη των ειδικότερων ενεργειών και πράξεων που εντάσσονται στην έννοια της νομικής καθοδήγησης του **άρθρου 16 παρ. 2 του Κανονισμού διαδικασιών** και του **άρθρου 21 παρ. 6 του Κανονισμού διαχείρισης**, υπογραμμίζουμε ότι το ενωσιακό δίκαιο θέτει αυστηρές προϋποθέσεις ως προς το περιεχόμενο και τις συνθήκες παροχής της καθοδήγησης και τα απαραίτητα προσόντα και την ανεξαρτησία των φορέων υλοποίησής της. Ο ενωσιακός νομοθέτης επιλέγει ειδικώς τον όρο «συνδρομή» και όχι «καθοδήγηση» για τα επί μέρους στάδια της κατάθεσης της αίτησης ασύλου κατ' **άρθρο 28 του Κανονισμού διαδικασιών** και της υποβολής των στοιχείων που σχετίζονται με τις διαδικασίες του **Κανονισμού διαχείρισης**. Η χρήση του συγκεκριμένου όρου συνεπάγεται την κατοχύρωση δικαιώματος των αιτουσών/ούντων άσυλο όχι μόνο να λαμβάνουν πληροφορίες ή καθοδήγηση στα στάδια αυτά, αλλά κατ' ελάχιστο να τις/τους συνοδεύει και πράγματι να τους συνδράμει σύμβουλος κατά την κατάθεση της αίτησής τους και την υποβολή των στοιχείων που σχετίζονται με τις «διαδικασίες Δουβλίνου» του **Κανονισμού διαχείρισης**. Η ερμηνεία αυτή συνάδει με τον «αναπόσπαστο» ρόλο της νομικής καθοδήγησης στην **αιτ. σκ. 16 του Κανονισμού διαδικασιών** και διασφαλίζει την έγκαιρη υποβολή όλων των απαραίτητων στοιχείων για την ταχεία διεκπεραίωση των υποθέσεων και τη δίκαιη και αποτελεσματική εξέταση των αιτήσεων ασύλου.

Οι ανωτέρω υποχρεώσεις και ανάγκες καλύπτονται με κατάλληλο και αποτελεσματικό τρόπο στην περίπτωση της παροχής δωρεάν νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης σε α' βαθμό, την οποία επαναλαμβάνουμε ως επιβεβλημένη εγγύηση στη διαδικασία.⁵⁷

Κατ' ελάχιστον, υπό την παρούσα προτεινόμενη διάταξη, υπενθυμίζουμε ότι η παροχή νομικής συμβουλευτικής, ως ορίζεται στο **άρθρο 16 του Κανονισμού διαδικασιών** και στο **άρθρο 21 του Κανονισμού διαχείρισης**, πρέπει να υλοποιείται σύμφωνα με τις επιταγές του εθνικού δικαίου. Σύμφωνα με το **άρθρο 36 παρ. 1 του Κώδικα Δικηγόρων**, «Αποκλειστικό έργο του δικηγόρου είναι η αντιπροσώπευση και η υπεράσπιση του εντολέα του σε κάθε δικαστήριο ή αρχή της Ελληνικής Δημοκρατίας ή οποιασδήποτε άλλης χώρας, στα δικαστήρια, τις υπηρεσίες και τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα διεθνή δικαστήρια, στα πειθαρχικά και υπηρεσιακά συμβούλια, η κατάθεση σημάτων και διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, η παροχή νομικών συμβουλών προς οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, καθώς και η σύνταξη γνωμοδοτήσεων προς οποιοδήποτε νομικό ή φυσικό πρόσωπο και αρχή.» Η ανάθεση της αποκλειστικής άσκησης του έργου της παροχής νομικών συμβουλών και γνωμοδοτήσεων στις/στους δικηγόρους επιβεβαιώνεται από τη νομολογία.⁵⁸ Επομένως, η παροχή της νομικής καθοδήγησης σύμφωνα με

⁵⁷ RSA, Νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, Ιούλιος 2024, 47-49.

⁵⁸ ΑΠ 1485/2023, 1103/2021.

τους ανωτέρω Κανονισμούς εντάσσεται στο αποκλειστικό έργο του δικηγορικού λειτουργήματος και υπάγεται στις διατάξεις του **Κώδικα Δικηγόρων**.

Περαιτέρω, είναι αντικειμενικώς αδύνατο να παρασχεθεί αποτελεσματική καθοδήγηση σύμφωνα με τους όρους του **άρθρου 16 παρ. 2 του Κανονισμού διαδικασιών** και του **άρθρου 21 παρ. 6 του Κανονισμού διαχείρισης** σε ομάδες 15 ατόμων ή 50 ατόμων, όπως προτείνεται στην **παρ. 3**. Η νομική καθοδήγηση διακρίνεται σαφώς από τη διαδικασία παροχής ενημέρωσης του **άρθρου 8 παρ. 2 του Κανονισμού διαδικασιών**. Περικλείει πράξεις συνδρομής στην κατάθεση της αίτησης και συμβουλευτική επί παντός ανακύπτοντος νομικού ζητήματος, διαρκούσης της διαδικασίας α' βαθμού, επομένως πρέπει να παρέχεται πάντοτε σε εξατομικευμένη βάση, τηρούμενων, δε, των εγγυήσεων και υποχρεώσεων που διέπουν το δικηγορικό λειτουργήμα σύμφωνα με τον **Κώδικα Δικηγόρων**.

Ενόψει των ανωτέρω, πρέπει να αναδιατυπωθεί η **παρ. 3 του άρθρου 102** ως εξής:

«3. Η νομική καθοδήγηση της παρ. 1 μπορεί να παρέχεται από δικηγόρους εγγεγραμμένους σε οικείους δικηγορικούς συλλόγους ή νομικούς συμβούλους διεθνών οργανισμών, κατόπιν σύναψης σχετικής συμφωνίας με το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου. Για τον λόγο αυτό, τα πρόσωπα που παρέχουν νομική καθοδήγηση έχουν πρόσβαση στις Περιφερειακές Υπηρεσίες της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης και στις άλλες εγκαταστάσεις που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 18 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1348. Καθ' όλη τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, η νομική καθοδήγηση δύναται να παρέχεται είτε σε ατομικό επίπεδο είτε σε ομαδικό επίπεδο, σε ομάδες έως δεκαπέντε (15) ατόμων που υπάγονται στην ίδια διαδικασία ή διαδικαστικό στάδιο ή σε άλλη περίπτωση ομαδοποίησης με τρόπο που διασφαλίζει την αποτελεσματική εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 16 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1348. Η συνεδρία διενεργείται σε γλώσσα που κατανοούν ή που ευλόγως θεωρείται ότι κατανοούν οι αιτούντες, με τη συνδρομή διερμηνέα, και υπό συνθήκες που εξασφαλίζουν την απαιτούμενη εμπιστευτικότητα. Σε περίπτωση υποβολής δυσανάλογα μεγάλου αριθμού αιτήσεων διεθνούς προστασίας ή σε άλλες εξαιρετικές περιπτώσεις, ο αριθμός των ατόμων ανά ομαδική συνεδρία μπορεί να αυξηθεί μέχρι τον μέγιστο αριθμό των πενήντα (50) ατόμων.»

Τέλος, πρέπει να εισαχθεί νέα **παρ. 5 στο άρθρο 102** ως εξής:

«5. Στο έντυπο κατάθεσης της αίτησης διεθνούς προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 28 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1348 και το άρθρο 110 του παρόντος, αναγράφονται τα στοιχεία του συμβούλου του αιτούντος, άλλως αναφέρονται οι λόγοι παραίτησης του αιτούντος από το δικαίωμα σε δωρεάν νομική καθοδήγηση σύμφωνα με την παρ. 1.»

Νομική συνδρομή και εκπροσώπηση: άρθρο 103

Στην **παρ. 4**, στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο **άρθρο 18 παρ. 2 του Κανονισμού διαδικασιών** περί διαβαθμισμένων εγγράφων, εναπόκειται στο εθνικό δίκαιο ο προσδιορισμός των ειδικότερων ρυθμίσεων και λεπτομερειών βάσει των οποίων διασφαλίζεται η ενάσκηση του δικαιώματος

υπεράσπισης του αιτούντος.⁵⁹ Σύμφωνα, άλλωστε, με την επίκαιρη νομολογία και του ΔΕΕ και του Συμβουλίου της Επικρατείας, τόσο στις περιπτώσεις κινδύνου για την εθνική ασφάλεια όσο και σε αυτές που αφορούν τις έρευνες για την κατάσταση στις χώρες καταγωγής, η Διοίκηση πρέπει κατ' ελάχιστον να γνωστοποιεί το ουσιώδες περιεχόμενο των εν λόγω εγγράφων του φακέλου στην/στον αιτούσα/ούντα.⁶⁰ Δεν δύναται, επομένως, να απαγορευτεί η γνωστοποίηση των πληροφοριών χωρίς να δίνεται πρόσβαση έστω στα ουσιώδη στοιχεία αυτών.

Αξιολόγηση ανάγκης ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων: άρθρο 104

Η **παρ. 1** δεν εισάγει τα απαραίτητα εθνικά μέτρα για την εφαρμογή του **άρθρου 20 παρ. 3 του Κανονισμού διαδικασιών**, καθώς δεν εξειδικεύεται ούτε η αρμόδια αρχή για την αξιολόγηση της ανάγκης της/του αιτούσας/ούντος για ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις, ούτε ο τρόπος με τον οποίο καλείται να διεξαγάγει την εν λόγω αξιολόγηση βάσει των στοιχείων του ελέγχου διαλογής ή/και σε περίπτωση που ανακύψει οιαδήποτε ανάγκη καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου. Η διάταξη πρέπει να αναφέρεται ρητά σε αμφότερες τις αρμόδιες αρχές απόφασης του **άρθρου 95 περ. β'** του παρόντος και να περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο αυτές εξετάζουν και διαπιστώνουν αιτιολογημένα ποιες ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις είναι εφαρμοστέες ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της/του αιτούσας/ούντος. Σε αντίθετη περίπτωση, μένει «κενό γράμμα» τόσο η εγγύηση του **άρθρου 20 του Κανονισμού διαδικασιών** όσο και η δυνατότητα δικαστικού ελέγχου της εφαρμογής του, με αποτέλεσμα να καθίσταται άνευ αντικειμένου η μεταχείριση που επιφυλάσσει ο ενωσιακός νομοθέτης στα ευάλωτα πρόσωπα που χρήζουν ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων.⁶¹

Στοιχεία ταυτότητας αιτούντων: άρθρο 111

Απαλείφεται αναπαισιολογητά από την **παρ. 5** η δυνατότητα της Υπηρεσίας Ασύλου να προβεί σε διόρθωση των στοιχείων μετά τη χορήγηση καθεστώτος διεθνούς προστασίας, ως ισχύει στο **άρθρο 84 παρ. 7 του Κώδικα Ασύλου**. Η δυνατότητα αυτή πρέπει να επαναφερθεί είτε στην παρούσα διάταξη είτε στο **άρθρο 165** του παρόντος, καθώς συνδέεται άρρηκτα με την εφαρμογή του **άρθρου 25 της Σύμβασης της Γενεύης**.

Πρόσβαση στη διαδικασία σε εγκαταστάσεις κράτησης και σημεία διέλευσης συνόρων: άρθρο 113

Όπως επισημάνθηκε στα σχόλιά μας για τις **Συνθήκες Ελέγχου Διαλογής**, η είσοδος των δικηγόρων σε δημόσια καταστήματα δεν υπόκειται σε αδειοδότηση, αλλά υπάγεται στις ειδικές διατάξεις του **άρθρου 34 του Κώδικα Δικηγόρων** και πρέπει να τηρεί το **άρθρο 18 παρ. 3 του Κανονισμού διαδικασιών**.

⁵⁹ ΔΕΕ, C-431/24 *Multan*, 29 Ιανουαρίου 2026, σκ. 54, C-159/21 *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság*, 22 Σεπτεμβρίου 2022, σκ. 43 και 44.

⁶⁰ ΣΤΕ ΟΛ 535/2026, ΔΕΕ C-431/24 *Multan*, 29 Ιανουαρίου 2026, σκ. 55, C-159/21 *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság*, 22 Σεπτεμβρίου 2022, σκ. 53.

⁶¹ Αντί πολλών, ΔΠρΑΘ ΑΔ835/2025, ΑΔ654/2024, ΔΕφΠειρ Α65/2023, Α94/2021. Βλ. και RSA, *Ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις στη διαδικασία ασύλου: Παρατηρήσεις επί της νομολογίας*, Ιούνιος 2022, διαθέσιμο [εδώ](#).

Μητρώο ΜΚΟ: άρθρο 114

Επαναφέρονται στο σύνολό τους οι πρόσφατες παρατηρήσεις μας, ως διατυπώθηκαν προ της ψήφισης του **άρθρου 56 Ν 5275/2026**⁶² αναφορικά με το Μητρώο ΜΚΟ και την επιτακτική ανάγκη τροποποίησης της σχετικής διάταξης,⁶³ λαμβάνοντας ιδίως υπόψη ότι το **άρθρο 13 παρ. 2**, το **άρθρο 26 παρ. 4** και το **άρθρο 113 παρ. 2** του παρόντος εξαρτούν την πρόσβαση των αιτουσών/ούντων άσυλο σε νομικές και άλλες υπηρεσίες από την εγγραφή των οργανώσεων στο οικείο Μητρώο.

Μετάφραση εγγράφων: άρθρο 118

Προσक्रούει στην αρχή της εμπιστευτικότητας του **άρθρου 7 του Κανονισμού διαδικασιών** η κατά την **παρ. 2** ανάθεση της μετάφρασης κρίσιμων εγγράφων που αφορούν την αίτηση διεθνούς προστασίας σε παρόχους υπηρεσιών εκτός της Υπηρεσίας Ασύλου. Πρέπει να διαγραφούν από την παρ. 2 οι όροι «και δύναται να αναθέτει τη μετάφραση σε άλλους κατάλληλους παρόχους υπηρεσιών».

Αντίστοιχως, ενόψει του απόλυτου χαρακτήρα της υπερνομοθετικής ισχύος αρχής της μη επαναπροώθησης, προσक्रούει στο **άρθρο 19 παρ. 2 ΧΘΔ**, στο **άρθρο 3 ΕΣΔΑ**, στο **άρθρο 7 ΔΣΑΠΔ**, στο **άρθρο 3 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων** κ.α. η μη λήψη υπόψη ουσιωδών εγγράφων που δεν είναι μεταφρασμένα με έξοδα του αιτούντος, ενδεικτικά στο πλαίσιο μεταγενέστερων αιτήσεων διεθνούς προστασίας. Και τούτο διότι πρέπει η αρμόδια αρχή απόφασης, προ της έκδοσης απόφασης επιστροφής κατ' **άρθρο 37 του Κανονισμού διαδικασιών**, «πρέπει να είναι σε θέση να ερευνά και κάθε άλλο κρίσιμο για την απόφασή της στοιχείο σε περίπτωση που το κρίνει αναγκαίο».⁶⁴

«2. Η Υπηρεσία Ασύλου μεριμνά για τη μετάφραση, κατά περίπτωση, των εγγράφων της παρ. 4 του άρθρου 34 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1348 και της παρ. 2 του άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1347 που θεωρούνται συναφή με την εξέταση της αίτησης ή μέρους αυτών, στο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, και δύναται να αναθέτει τη μετάφραση σε άλλους κατάλληλους παρόχους υπηρεσιών και η σχετική δαπάνη βαρύνει το Δημόσιο. Άλλα έγγραφα επισήμως μεταφρασμένα με επιμέλεια του αιτούντος γίνονται αποδεκτά από τις αρμόδιες αρχές. Ο αιτών μεταφράζει με δική του δαπάνη τα έγγραφα που σχετίζονται με μεταγενέστερη αίτησή του.»

Απόφαση επιστροφής: άρθρα 121 και 138

Αφενός, εφαρμόζεται εσφαλμένως η διάταξη του **άρθρου 37 του Κανονισμού διαδικασιών**, σύμφωνα με την οποία η απόφαση επιστροφής πρέπει να τηρεί την αρχή της μη επαναπροώθησης: «[...] και η οποία τηρεί την αρχή της μη επαναπροώθησης».

⁶² Άρθρο 78 Κώδικα Ασύλου, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 56 Ν 5275/2026, ΦΕΚ Α' 17/06.02.2026.

⁶³ RSA, Νομοσχέδιο-Επίθεση στην Κοινωνία των Πολιτών, Ιανουάριος 2026, 11-14.

⁶⁴ ΔΕΕ, C-313/25 PPU Adrar, 4 Σεπτεμβρίου 2025, σκ. 71.

Αφετέρου, λαμβανομένης υπόψη της πάγιας νομολογίας του ΔΕΕ⁶⁵ επί της απόλυτης απαγόρευσης της έκδοσης απόφασης επιστροφής σε περίπτωση μη τήρησης των εγγυήσεων του **άρθρου 5 της Οδηγίας επιστροφών**⁶⁶ και ήδη **άρθρου 6 Ν 5226/2025**,⁶⁷ παρίσταται επιβεβλημένη η εισαγωγή ρήτης ρύθμισης και σαφέστερης διατύπωσης του **εδ. α'** ως ακολούθως:

«Σε περίπτωση απόρριψης αίτησης διεθνούς προστασίας, σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 37 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1348, η Υπηρεσία Ασύλου εκδίδει απόφαση επιστροφής του αιτούντος σύμφωνα με τον ν. 5226/2025 (Α' 154) και τηρεί την αρχή της μη επαναπροώθησης **εφόσον κρίνει αιτιολογημένα ότι η επιστροφή δεν αντίκειται στην αρχή της μη επαναπροώθησης, στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ή στην προστασία της οικογενειακής ζωής [...]**»

Στο δε **άρθρο 138 παρ. 10**, όπως επισημάνθηκε στις παρατηρήσεις επί του **άρθρου 121**, πρέπει να αναφέρεται ρητώς η υποχρέωση αποχής των Επιτροπών Προσφυγών από την έκδοση απόφασης επιστροφής όταν δεν τηρούνται οι εγγυήσεις του **άρθρου 6 Ν 5226/2025**, όπως επιτάσσει το ενωσιακό δίκαιο κατά πάγια νομολογία του ΔΕΕ,⁶⁸ ώστε να παρέχεται σαφής και επαρκής κατεύθυνση στα διοικητικά όργανα.

Απαράδεκτες αιτήσεις: άρθρο 122

Δεν παρίσταται υποχρεωτική κατά το **άρθρο 38 του Κανονισμού διαδικασιών** η θέσπιση λόγων απαραδέκτου των αιτήσεων ασύλου. Εξόχως προβληματική και επικίνδυνη για την προστασία των προσφύγων από επαναπροώθηση είναι η προτεινόμενη εφαρμογή του λόγου απαραδέκτου της **περ. ε' της παρ. 1** του εν λόγω άρθρου, σχετικά με τις αιτήσεις ασύλου που υποβάλλονται 7 εργάσιμες μέρες μετά την επίδοση απόφασης επιστροφής, χωρίς οψιγενή στοιχεία. Και τούτο λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ελληνική Αστυνομία συνεχίζει να εκδίδει συστηματικά και αδιάκριτα αποφάσεις απέλασης σε χιλιάδες νεοαφιχθέντες ανθρώπους, μολονότι ζητούν άσυλο στη χώρα και παρά την υποχρέωση προηγούμενης υπαγωγής τους σε διαδικασίες διαλογής.⁶⁹ Ενδεικτικά, μόνο το περασμένο έτος, εκδόθηκαν αυθαιρέτως παραπάνω από 10.000 αποφάσεις απέλασης σύμφωνα με τον **Ν 3386/2005** από την Αστυνομία σε βάρος νεοαφιχθεισών/έντων πολιτών Αφγανιστάν, Συρίας, Σουδάν, Σομαλίας, Ερυθραίας και Υεμένης, που ζήτησαν και κατά συντριπτική πλειοψηφία έλαβαν άσυλο στη χώρα.⁷⁰ Η εισαγωγή του ανωτέρω λόγου απαραδέκτου πρόκειται να οδηγήσει σε αυθαίρετη και μη ορθή άρνηση εξέτασης βάσιμων αιτημάτων ασύλου και συνακόλουθης έκθεσης ανθρώπων σε σοβαρό κίνδυνο επαναπροώθησης, κατά παράβαση των υποχρεώσεων της χώρας.

⁶⁵ ΔΕΕ, C-202/25 *Tadmur*, 26 Μαρτίου 2026, σκ. 36 και μνημονευόμενη νομολογία.

⁶⁶ Οδηγία 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμων διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών [2008] Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ L 348/98.

⁶⁷ Ν 5226/2025, ΦΕΚ Α' 154/08.09.2025.

⁶⁸ ΔΕΕ, C-202/25 *Tadmur*, 26 Μαρτίου 2026, σκ. 36 και μνημονευόμενη νομολογία.

⁶⁹ RSA, *Νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο*, Ιούλιος 2024, 23-24.

⁷⁰ RSA, *Στατιστικά απελάσεων & διοικητικής κράτησης το 2025*, Μάρτιος 2026, 2-3.

Επαναφέρουμε, παράλληλα, την πάγια αντίθεσή μας στην επίκληση της έννοιας της «ασφαλούς τρίτης χώρας» ως λόγου απαραδέκτου των αιτήσεων ασύλου,⁷¹ καθώς και στην εφαρμογή αυτής στο ελληνικό σύστημα ασύλου την τελευταία δεκαετία.⁷²

Μεταγενέστερες αιτήσεις: άρθρο 131

Επαναλαμβάνουμε και πάλι την ανάγκη διαγραφής της **παρ. 4** περί υποχρέωσης καταβολής παραβόλου για την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου, η οποία προσκρούει σαφώς στο ενωσιακό δίκαιο.⁷³

Ασφαλείς χώρες: άρθρο 132

Κατά την επίκαιρη νομολογία του ΔΕΕ, οι πληροφορίες, βάσει των οποίων αποφασίζεται ο χαρακτηρισμός χωρών ως ασφαλών χωρών καταγωγής ή ασφαλών τρίτων χωρών, πρέπει να διατίθενται στις/τους αιτούσες/ούντες, ώστε να μπορούν να ασκούν αποτελεσματικά το δικαίωμα αντίκρουσης της εφαρμογής των εν λόγω εννοιών στην περίπτωση τους.⁷⁴ Τούτο βαρύνει, άλλωστε, την αποφαινόμενη αρχή ήδη κατ' **άρθρο 8 παρ. 5 του Κανονισμού διαδικασιών**. Πρέπει επομένως να εισαχθεί νέο **εδ. β' στην παρ. 1** ως εξής:

«1. Οι Υπουργοί Εξωτερικών και Μετανάστευσης και Ασύλου, κατόπιν εισήγησης του Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου, εκδίδουν απόφαση για τον χαρακτηρισμό τρίτων χωρών ως ασφαλών τρίτων χωρών ή ασφαλών χωρών καταγωγής σε εθνικό επίπεδο σύμφωνα με τα άρθρα 59 και 61 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1348. **Η εισήγηση του Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου δημοσιεύεται στο σύνολό της με την απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Μετανάστευσης και Ασύλου.** Εάν διαπιστώνεται σημαντική αλλαγή της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε χώρα που έχει χαρακτηριστεί ως ασφαλής τρίτη χώρα, ο χαρακτηρισμός επανεξετάζεται το ταχύτερο δυνατό.»

Ανασταλτικό αποτέλεσμα προσφυγής: άρθρο 136

Το **άρθρο 136 παρ. 2**, όπως και το **άρθρο 68 παρ. 3 του Κανονισμού διαδικασιών**, δεν εξειδικεύει επαρκώς τη διαδικασία που καλούνται να ακολουθήσουν οι αρμόδιες αρχές απόφασης αναφορικά με τη χορήγηση ή μη ανασταλτικού αποτελέσματος στην προσφυγή, ώστε να τηρείται στην πράξη ο όρος «με την επιφύλαξη της αρχής της μη επαναπροώθησης» που αναφέρει ρητώς ο Κανονισμός. Ως αποτέλεσμα, ούτε οι αιτούσες/ούντες άσυλο ούτε η Διοίκηση είναι σε θέση να γνωρίζουν πότε οι προσφυγές του **άρθρου 68 παρ. 3 του Κανονισμού διαδικασιών** έχουν πράγματι ανασταλτικό χαρακτήρα και πότε απαιτείται η κατάθεση αιτήματος παραμονής στην Επιτροπή Προσφυγών.⁷⁵

⁷¹ RSA, *Νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο*, Ιούλιος 2024, 22-23.

⁷² RSA & ΕΣΠ, «Ξανά στο ΣτΕ η επιμονή του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου στον χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως «ασφαλούς τρίτης χώρας» για πρόσφυγες», 11 Ιουνίου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#), «Το Συμβούλιο της Επικρατείας ακυρώνει τον χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως «ασφαλούς τρίτης χώρας» για αιτούντες άσυλο», 27 Μαρτίου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#).

⁷³ RSA, *Νομοσχέδιο επιστροφών: Παρατηρήσεις της RSA επί του Σχεδίου Νόμου για την αναμόρφωση των διαδικασιών επιστροφών*, Ιούλιος 2025, 21-22.

⁷⁴ ΔΕΕ, C-758/24 *Alace*, 1 Αυγούστου 2025, σκ. 80.

⁷⁵ RSA, *Νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο*, Ιούλιος 2024, 28-29.

Ενόψει του απόλυτου χαρακτήρα της υπερνομοθετικής ισχύος αρχής της μη επαναπροώθησης και ιδίως στις περιπτώσεις που εκδίδεται απόφαση επιστροφής κατ' **άρθρο 121** του παρόντος, αλλά και για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της διαδικασίας β' βαθμού και κατάλληλης ενημέρωσης των προσφευγουσών/όντων, η προσφυγή πρέπει να φέρει πάντοτε αυτόματο ανασταλτικό αποτέλεσμα όταν με την απόρριψη της αίτησης ασύλου εκδίδεται απόφαση επιστροφής. Τούτο υπαγορεύεται από την αρχή της μη επαναπροώθησης, σύμφωνα με τη νομολογία αμφότερων των Ευρωπαϊκών Δικαστηρίων.⁷⁶

Κατάθεση προσφυγής: **άρθρο 137**

Αναιτιολόγητα απαλείφεται η δυνατότητα κατάθεσης της προσφυγής στη δομή της ΥπΥΤ όπου διαμένει η/ο προσφεύγουσα/εύγων όταν αυτή βρίσκεται σε άλλο τόπο από αυτόν του αρμοδίου Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου (ΠΓΑ) ή Αυτοτελούς Κλιμακίου Ασύλου (ΑΚΑ) της Υπηρεσίας Ασύλου, όπως προβλέπεται στο **εδ. β' της παρ. 1 του άρθρου 99 του Κώδικα Ασύλου**. Είναι απαραίτητη η επαναφορά της διάταξης, δοθέντος ότι η πλειοψηφία των αιτουσών/ούντων άσυλο διαμένουν χωρίς οικονομικά μέσα σε ΕΔΠΦΑΑ απομακρυσμένες από τον αστικό ιστό και σε απόσταση ακόμη και εκατοντάδων χιλιομέτρων από τα αρμόδια ΠΓΑ και ΑΚΑ στην ενδοχώρα, πολλές/οί, δε, εξ αυτών θα υπόκεινται σε κράτηση ή σε περιορισμό ελευθερίας στο πλαίσιο της συννοριακής διαδικασίας ασύλου του **άρθρου 43 του Κανονισμού διαδικασιών**. Δεν προκύπτει από την παρούσα διατύπωση ο τρόπος με τον οποίο θα δύνανται τα εν λόγω πρόσωπα να καταθέσουν αυτοπροσώπως την προσφυγή τους.

Συζήτηση προσφυγής: **άρθρο 140**

Η προφορική ακρόαση, όπως και η συνέντευξη σε α' βαθμό, διενεργείται εξ αποστάσεως μόνο κατ' εξαίρεση και όχι κατά κανόνα, κατά ρητή πρόβλεψη του **άρθρου 13 παρ. 10 και της αιτ. σκ. 15 του Κανονισμού διαδικασιών**. Η χρήση τηλεδιάσκεψης πρέπει, επομένως, να εξετάζεται από την Επιτροπή Προσφυγών σε εξατομικευμένη βάση.

Ιδίως, δε, στην περίπτωση αιτουσών/ούντων που χρήζουν ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων, επιβάλλεται η δια ζώσης παρουσία ενώπιον της Επιτροπής Προσφυγών και όχι το αντίθετο, εφόσον σύμφωνα με την **αιτ. σκ. 15 του Κανονισμού διαδικασιών**: «*οι εξ αποστάσεως συνεντεύξεις ενδέχεται να μην είναι κατάλληλες για όλους τους αιτούντες άσυλο, λόγω της νεαρής τους ηλικίας, της ύπαρξης προβλημάτων όρασης ή ακοής ή της κατάστασης της ψυχικής τους υγείας, με ιδιαίτερη προσοχή σε ορισμένες ευάλωτες ομάδες, όπως τα θύματα βασανιστηρίων ή οι αιτούντες που έχουν βιώσει τραυματικές εμπειρίες*». Υπενθυμίζουμε τις παρατηρήσεις μας επί του **άρθρου 104** για τις **Ειδικές Διαδικαστικές Εγγυήσεις**, αναφορικά με την ανάγκη θέσπισης των συγκεκριμένων διαδικασιών και κριτηρίων, βάσει των οποίων θα διαπιστώνουν αιτιολογημένα οι Επιτροπές Προσφυγών τότε συντρέχει ανάγκη ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων.

⁷⁶ ΔΕΕ, C-181/16 *Gnandi*, 19 Ιουνίου 2018, σκ. 58 και 62-67, ΕΔΔΑ, Μ.Κ. κατά Πολωνίας, 40503/17, 23 Ιουλίου 2020, σκ. 143 και μνημονευόμενη νομολογία.

Αναβολή της συζήτησης: άρθρο 141

Πρέπει να αναδιατυπωθεί η **παρ. 3** ως ακολούθως:

«3. Η μη παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής κατά τους όρους και τις προϋποθέσεις του άρθρου 19 του Κανονισμού 2024/1348 συνιστά λόγο αναβολής, εφόσον η Ανεξάρτητη Επιτροπή Προσφυγών εκτιμήσει, με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή της, ότι προκαλείται στον προσφεύγοντα ανεπανόρθωτη ή δυσχερώς επανορθώσιμη βλάβη και ότι πιθανολογείται η ευδοκίμηση της προσφυγής του.»

Σε αντίθετη περίπτωση και δη με υποχρέωση απόδειξης βλάβης, καθίσταται άνευ αντικειμένου η ειδική μέριμνα του ενωσιακού νομοθέτη για την πρόσβαση των αιτουσών/ούντων άσυλο σε δωρεάν νομική συνδρομή σε β' βαθμό για την ενάσκηση της προσφυγής τους.⁷⁷

Προσωρινή δικαστική προστασία: άρθρο 151α

Η ισχύουσα διατύπωση της **παρ. 7 του άρθρου 15 Ν 3068/2002**⁷⁸ δημιουργεί σοβαρά εμπόδια στην προσωρινή δικαστική προστασία στις ακυρωτικές διαφορές ασύλου, καθώς παραμένουν συστηματικές και πολύμηνες καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση των αιτήσεων αναστολής στα αρμόδια διοικητικά πρωτοδικεία, ιδίως στην Αθήνα, καθ' υπέρβαση των ανώτατων χρονικών ορίων που θέτει ο νόμος για την εκδίκασή τους και χωρίς να επιτρέπεται η χορήγηση προσωρινής διαταγής. Ως αποτέλεσμα, διακινδυνεύεται το δικαίωμα σε δικαστική προστασία αλλά και πλήττεται η αποτελεσματικότητα της προστασίας των αιτουσών/ούντων από την επαναπροώθηση.

Ειδικότερα, η προθεσμία 5 εργάσιμων ημερών από την επίδοση της αίτησης αναστολής για την προσκόμιση των απόψεων της Διοίκησης σπάνια τηρείται στην πράξη, ενώ ουδέποτε τηρείται στην πράξη από το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών η προθεσμία 7 ημερολογιακών ημερών για την έκδοση της απόφασης από την πάροδο της προρρηθείσας προθεσμίας. Η εκδίκαση των αιτήσεων αναστολής, από την κατάθεση ως την έκδοση απόφασης, υπερβαίνει συστηματικά το τρίμηνο στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών και συχνά υπερβαίνει το εξάμηνο.⁷⁹ Ενόψει των ως άνω συνθηκών, πρέπει κατ' ελάχιστο να επαναφερθεί η δυνατότητα χορήγησης προσωρινής διαταγής και στις παρούσες ακυρωτικές διαφορές.

Παράλληλα, όσον αφορά την απονομή του ευεργετήματος πενίας στις συγκεκριμένες ακυρωτικές διαφορές, εκ της ισχύουσας διατύπωσης της **παρ. 7 του άρθρου 15 Ν 3068/2002**, σε συνδυασμό με τους μέσους χρόνους έως και τριών εβδομάδων για την διεκπεραίωση των σχετικών αιτημάτων στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών, (α) διατρέχεται σοβαρός κίνδυνος παρόδου άπρακτης της προθεσμίας του **άρθρου 148** του παρόντος για την άσκηση της αίτησης ακύρωσης χωρίς να έχει εκδοθεί πράξη επί του ευεργετήματος πενίας, σε περίπτωση που ο αιτών το έχει ζητήσει πριν ασκήσει το κύριο ένδικο βοήθημα, ενώ (β) σε περίπτωση αίτησης αναστολής, αν αυτή έχει ασκηθεί πριν

⁷⁷ Πρβλ. αντί πολλών, ΔΠρΑθ ΑΔ835/2025, ΑΔ654/2024, ΔΕφΠειρ Α65/2023, Α94/2021.

⁷⁸ Άρθρο 15 παρ. 7 Ν 3068/2002, ΦΕΚ Α' 274/14.11.2002, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 57 παρ. 1 Ν 4689/2020, ΦΕΚ Α' 103/27.05.2020.

⁷⁹ RSA κ.α., Ακυρωτικός έλεγχος αποφάσεων ασύλου, πέντε χρόνια μετά τη μεταφορά της αρμοδιότητας στα διοικητικά πρωτοδικεία, Σεπτέμβριος 2025, διαθέσιμο [εδώ](#).

ζητηθεί το ευεργέτημα πενίας, παρίσταται αντικειμενικά αδύνατο ο αιτών που ζητά την απονομή του ευεργετήματος πενίας να τηρήσει την αυστηρή προθεσμία των 2 εργάσιμων ημερών για την κοινοποίηση της αίτησης αναστολής μέσω δικαστικού επιμελητή.⁸⁰ Τα ως άνω καθιστούν αναγκαία την τροποποίηση του **άρθρου 15 παρ. 7 Ν 3068/2002** για την αντιμετώπιση των προσκομμάτων και καθυστερήσεων στην παροχή δικαστικής προστασίας. Πρέπει ιδίως να διασφαλιστεί η αναστολή της προθεσμίας του **άρθρου 148** του παρόντος, καθώς και της προθεσμίας επίδοσης της αίτησης αναστολής κατ' **άρθρο 15 παρ. 7 Ν 3068/2002**, μέχρι την κρίση του δικαστηρίου επί του αιτήματος απονομής του ευεργετήματος πενίας.

⁸⁰ Στο ίδιο.

Εφαρμογή Κανονισμού αναγνώρισης

Ανάκληση καθεστώτος πρόσφυγα: άρθρο 163

Η **παρ. 4** πρέπει να διαγραφεί ως ευθέως και προδήλως αντίθετη με το **άρθρο 14 παρ. 1 περ. ε' του Κανονισμού αναγνώρισης** και με την ερμηνεία αυτού στη νομολογία του ΔΕΕ. Η τελεσίδικη καταδίκη για σοβαρό έγκλημα και η διαπίστωση κινδύνου για την κοινωνία της χώρας αποτελούν δύο διακριτές προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται σωρευτικά. Επομένως, η ύπαρξη τελεσίδικης καταδίκης δεν συνεπάγεται άνευ ετέρου ότι ο δικαιούχος συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία της χώρας.⁸¹

Παράλληλα, ο εθνικός νομοθέτης υποχρεούται να θεσπίσει μέτρα για την εφαρμογή του **άρθρου 14 παρ. 3 του Κανονισμού αναγνώρισης** και να διασφαλίσει το εφικτό της απόλαυσης τουλάχιστον των **άρθρων 3, 4, 16 και 22, 31, 32 και 33 της Σύμβασης της Γενεύης** στην πράξη, λαμβάνοντας υπόψη ότι διατηρούν την προσφυγική ιδιότητα σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης οι άνθρωποι των οποίων το προσφυγικό καθεστώς ανακαλείται ή δεν χορηγείται κατ' εφαρμογή των **παρ. 3 και 4 του άρθρου 163** του παρόντος.⁸² Όπως εξειδικεύεται περαιτέρω στη νομολογία του ΔΕΕ, το **άρθρο 14 παρ. 3 του Κανονισμού αναγνώρισης** πρέπει να ερμηνεύεται και κατά τρόπο σύμφωνο με τον ΧΘΔ και ιδίως το δικαίωμα στην οικογενειακή ζωή και στην εργασία.⁸³ Είναι, λοιπόν, απαραίτητη η πρόβλεψη και ρύθμιση του ειδικού καθεστώτος νόμιμης παραμονής που θα παρέχεται στις/στους πρόσφυγες, σε περίπτωση ανάκλησης ή άρνησης χορήγησης προσφυγικού καθεστώτος για λόγους εθνικής ασφάλειας ή κινδύνου για την κοινωνία της χώρας, ενώ σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται από το ενωσιακό δίκαιο να παραμένουν οι άνθρωποι αυτοί σε νομικό κενό.

Έγγραφα και πιστοποιητικά: άρθρο 165

Είναι απαραίτητη η επαναφορά της, καταργούμενης από το **άρθρο 111**, δυνατότητας κατ' **άρθρο 84 παρ. 7 του Κώδικα Ασύλου** να διορθωθούν τα στοιχεία ταυτότητας από την Υπηρεσία Ασύλου κατόπιν της χορήγησης προσφυγικού καθεστώτος. Τούτο υπαγορεύεται από τις απαιτήσεις του **άρθρου 25 της Σύμβασης της Γενεύης** και από την αρχή της χρηστής διοίκησης, για την προσήκουσα και ορθή αποτύπωση της αστικής και οικογενειακής κατάστασης των προσφύγων στη χώρα.

Άδειες διαμονής: άρθρο 168

Η διάρκεια ισχύος των Αδειών Διαμονής Ενιαίου Τύπου (ΑΔΕΤ) πρέπει να επεκταθεί πέραν του ελάχιστου χρονικού ορίου που προβλέπει το **άρθρο 24 παρ. 4 του Κανονισμού αναγνώρισης**, ούτως ώστε αντιμετωπιστεί ο σταθερά αυξανόμενος διοικητικός φόρτος και οι δυσμενείς συνέπειες αυτού για τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας. Ο αριθμός των εκκρεμών αιτημάτων

⁸¹ ΔΕΕ, C-8/22 *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, 6 Ιουλίου 2023, σκ. 44-45.

⁸² ΔΕΕ, C-391/16 *M*, 14 Μαΐου 2019, σκ. 97-99.

⁸³ Στο ίδιο, σκ. 107-109.

ανανέωσης αδειών διαμονής δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην Υπηρεσία Ασύλου αυξήθηκε από 2.588 στα τέλη του 2022 σε 5.311 στα τέλη του 2024 και σε 7.640 στα τέλη του 2025, με τουλάχιστον 2.000 αιτήσεις να βρίσκονται σε εκκρεμότητα για παραπάνω από ένα έτος, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία.⁸⁴ Κατά το διάστημα της πολύμηνης αναμονής, οι δικαιούχοι αδυνατούν στην πράξη να έχουν πρόσβαση στα δικαιώματα που πρέπει να απολαμβάνουν ως κάτοχοι ΑΔΕΤ, όπως εξηγείται παρακάτω. Επαναλαμβάνουμε, επίσης, την ανάγκη κατάργησης της διάταξης περί επιβολής προστιμού 100 ευρώ σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής αίτησης ανανέωσης της άδειας διαμονής στις **παρ. 1 και 2**.

Προσέτι, στην **παρ. 4**, είναι απαραίτητη και επιβεβλημένη από την επιταγή της τρίτης υποπαραγράφου της **παρ. 4 του άρθρου 24 του Κανονισμού αναγνώρισης** η ρητή πρόβλεψη των χαρακτηριστικών επαλήθευσης της βεβαίωσης κατάθεσης αίτησης που χορηγείται από την Υπηρεσία Ασύλου, ούτως ώστε υποκαθιστούν πραγματικά την ΑΔΕΤ μέχρι την παραλαβή της νέας άδειας διαμονής.⁸⁵ Ακόμη και μετά τη ρύθμιση του **άρθρου 31 Ν 5226/2025**,⁸⁶ οι «βεβαιώσεις δικαιούχου» που εκδίδουν τα ΠΓΑ και ΑΚΑ της Υπηρεσίας Ασύλου εξακολουθούν να μη γίνονται δεκτές από δημόσιες υπηρεσίες, πιστωτικά ιδρύματα και άλλους φορείς, λόγω της απουσίας χαρακτηριστικών επαλήθευσης όπως φωτογραφία, με αποτέλεσμα οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας να αποκλείονται, άνευ υπαιτιότητας, από τα δικαιώματα και τις παροχές που συνδέονται με το καθεστώς τους.⁸⁷

Ελεύθερη κυκλοφορία: άρθρο 170

Η **παρ. 1** πρέπει να διαγραφεί, καθώς δεν προκύπτει κανένας αιτιολογημένος σκοπός θέσπισής της ούτε αναλογικότητα του μέτρου προς αυτόν, ούτε έχει αναρτηθεί, άλλωστε, ανάλυση συνεπειών ρύθμισης του παρόντος νομοσχεδίου.

Υπενθυμίζεται, όπως επισημάνθηκε και σχετικά με τον **Τερματισμό Υλικών Συνθηκών Υποδοχής**, ότι η πλειονότητα των προσφύγων καταλήγουν σε συνθήκες αστεγίας και ένδειας μετά την εξαναγκασμένη αποχώρηση από τις δομές της ΥπΥΤ ή/και την απέλασή τους από άλλα ευρωπαϊκά κράτη προς την Ελλάδα. Ο αριθμός των διαδικασιών απέλασης δικαιούχων διεθνούς προστασίας προς την Ελλάδα υφίσταται, μάλιστα, ραγδαία αύξηση σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας, με παραπάνω από 9.000 αιτήματα επανεισδοχής αναγνωρισμένων προσφύγων – βάσει της **Οδηγίας επιστροφών** και όχι του **Κανονισμού του Δουβλίνου** – μόνο το 2025.⁸⁸ Στη δε περίπτωση άστεγων προσφύγων, τα ΠΓΑ και ΑΚΑ της Υπηρεσίας Ασύλου αρνούνται να προβούν σε μεταβολή των καταχωρηθέντων στοιχείων διαμονής χωρίς την προσκόμιση αποδεικτικού διεύθυνσης κατοικίας.⁸⁹ Παρίσταται, επομένως, αντικειμενικά αδύνατο οι άστεγες/οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας να συμμορφωθούν με την εισαγόμενη υποχρέωση.

⁸⁴ RSA & Ίδρυμα PRO ASYL, *Αναγνωρισμένοι πρόσφυγες 2026*, Απρίλιος 2026, 11.

⁸⁵ RSA, *Νομοσχέδιο επιστροφών: Παρατηρήσεις της RSA επί του Σχεδίου Νόμου για την αναμόρφωση των διαδικασιών επιστροφών*, Ιούλιος 2025, 18-19.

⁸⁶ Άρθρο 23 Κώδικα Ασύλου, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 31 Ν 5226/2025.

⁸⁷ RSA & Ίδρυμα PRO ASYL, *Αναγνωρισμένοι πρόσφυγες 2026*, Απρίλιος 2026, 22-24.

⁸⁸ RSA, «Στατιστικά για τους αναγνωρισμένους πρόσφυγες το 2025», 23 Μαρτίου 2026, διαθέσιμο [εδώ](#).

⁸⁹ RSA & Ίδρυμα PRO ASYL, *Αναγνωρισμένοι πρόσφυγες 2026*, Απρίλιος 2026, 16.

Κοινωνική αρωγή: άρθρο 174

Ο τίτλος του άρθρου πρέπει να αναδιατυπωθεί και να προστεθεί νέα **παρ. -1**, ως ακολούθως:

«Άρθρο 174 – Κοινωνική **ασφάλιση** και αρωγή δικαιούχων διεθνούς προστασίας
-1. Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας έχουν πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση, στην έκδοση και ενεργοποίηση Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (Α.Μ.Κ.Α.) σύμφωνα με το άρθρο 153 του ν. 3655/2008 (Α' 58) σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες [...]»

Η ρύθμιση είναι απαραίτητη για την ορθή αποτύπωση του δικαιώματος ίσης μεταχείρισης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας με τις/τους πολίτες της χώρας στα θέματα κοινωνικής ασφάλισης και της άμεσης και αποτελεσματικής άρσης των αυθαιρέτων πρόσθετων προϋποθέσεων που έχουν τεθεί σε βάρος τους σε σχέση με την ενεργοποίηση του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ),⁹⁰ οι οποίες δεν έχουν αντιμετωπιστεί ακόμη και μετά την έναρξη ισχύος του **άρθρου 56 Ν 5216/2025**.⁹¹

Η δε υφιστάμενη **παρ. 1** του παρόντος πρέπει να συμπληρωθεί, με ρητή ρύθμιση περί εξαιρέσης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας από προϋποθέσεις ελάχιστου χρόνου νόμιμης διαμονής στη χώρα για την αίτηση και λήψη των επί μέρους προνοιακών επιδομάτων που υπόκεινται κατά νόμο σε τέτοιες προϋποθέσεις διαμονής, ενδεικτικά, πενταετίας για το επίδομα στέγασης⁹² ή το επίδομα παιδιού,⁹³ δωδεκαετίας για το επίδομα γέννησης,⁹⁴ δεκαπενταετίας για το επίδομα ανασφάλιστων υπερηλίκων.⁹⁵ Οι προϋποθέσεις αυτές συνιστούν απαγορευμένη έμμεση διακριτική μεταχείριση σε βάρος των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και τις/τους αποκλείουν εν τοις πράγμασι από τη δυνατότητα υπαγωγής στα επιδόματα κοινωνικής αρωγής, όπως επιβεβαιώνεται από την πλέον πρόσφατη νομολογία του ΔΕΕ. Σε αντίθετη περίπτωση, «*εάν γινόταν δεκτό το επιχείρημα ότι ο εθνικός νομοθέτης δικαιούται, λαμβανομένου υπόψη του διοικητικού και οικονομικού κόστους του οικείου μέτρου, να περιορίσει την πρόσβαση στο μέτρο αυτό μόνο στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας που είναι μόνιμα εγκατεστημένοι και έχουν πράγματι ενσωματωθεί στο οικείο κράτος μέλος, τούτο θα ισοδυναμούσε με θέσπιση παρέκκλισης από τους κανόνες*».⁹⁶ Υπενθυμίζουμε ότι επί του θέματος εκκρεμεί σε βάρος της χώρας η υπ' αριθμ. INFR(2022)2044 διαδικασία επί παραβάσει της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.⁹⁷

Πρέπει, παράλληλα, να διαγραφεί η **παρ. 2**, να αποφευχθεί η διεύρυνση της δυσμενούς διακριτικής μεταχείρισης σε βάρος των δικαιούχων επικουρικής προστασίας και να διατηρηθεί η ρύθμιση ως ισχύει στο **άρθρο 29 του Κώδικα Ασύλου**.

⁹⁰ RSA & Ίδρυμα PRO ASYL, *Αναγνωρισμένοι πρόσφυγες 2026*, Απρίλιος 2026, 40-43.

⁹¹ Άρθρο 153 Ν 3655/2008, ΦΕΚ Α' 58/03.04.2008, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 56 Ν 5216/2025, ΦΕΚ Α' 118/07.07.2025.

⁹² Άρθρο 3 Ν 4472/2017, ΦΕΚ Α' 74/19.05.2017.

⁹³ Άρθρο 214 Ν 4512/2018, ΦΕΚ Α' 5/17.01.2018.

⁹⁴ Άρθρο 7 Ν 4659/2020, ΦΕΚ Α' 21/03.02.2020.

⁹⁵ Άρθρο 93 Ν 4387/2016, ΦΕΚ Α' 85/12.05.2016.

⁹⁶ ΔΕΕ, C-747/22 INPS, 7 Μαΐου 2026, σκ. 58.

⁹⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «May infringements package: key decisions», 7 Μαΐου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#).

Εφαρμογή Κανονισμού κρίσεων

Επαναφέρουμε την κριτική μας επί της αρχής ως προς τον **Κανονισμό κρίσεων** και τις προσκρούσεις με βασικές αρχές και διατάξεις υπερνομοθετικής ισχύος. Πρόκειται για ανεπίτρεπτες παρεκκλίσεις από κρίσιμες προστατευτικές διατάξεις σε τομείς όπως η καταγραφή των αιτήσεων ασύλου, οι οποίες θα οδηγήσουν ευθέως σε ανασφάλεια δικαίου και σε αναπιολόγητη καθυστέρηση και αποστέρηση της πρόσβασης των προσφύγων σε δικαιώματα και διαδικασίες. Οι, δε, παρεκκλίσεις από τους κανόνες εξέτασης των αιτήσεων ασύλου βάσει του ίδιου Κανονισμού, με κύριο αντικείμενο τη γενικευμένη εφαρμογή της συννομοθετικής διαδικασίας ασύλου του **άρθρου 43 του Κανονισμού διαδικασιών**, συνεπάγονται έκθεση έτι περισσότερων ανθρώπων σε παραβιάσεις θεμελιωδών δικαιωμάτων και εγκλωβισμό σε ακατάλληλες συνθήκες διαβίωσης και σε διαδικασίες που δεν εγγυώνται δίκαιη και αποτελεσματική αξιολόγηση των αιτημάτων τους.⁹⁸

Έκτακτα εθνικά μέτρα: άρθρα 236 και 237

Πρέπει να διαγραφεί το **άρθρο 236**, ως προδήλως αντίθετο με τον **Κανονισμό κρίσεων**, στον οποίο παρατίθενται κατά τρόπο περιοριστικό τα επιτρεπτά μέτρα για την αντιμετώπιση κρίσεων και ανωτέρας βίας. Υπενθυμίζουμε ότι, σύμφωνα με την επίκαιρη νομολογία του ΔΕΕ, «*Σε περιπτώσεις, όμως, στις οποίες ο νομοθέτης της Ένωσης έχει θεσπίσει κανόνες για τον καθορισμό ενός καθεστώτος που επιβάλλει ορισμένες υποχρεώσεις αποτελέσματος σε περίπτωση επελεύσεως αστάθμητων ή αναπρόδραστων ή άλλων τυχηρών, ανεξαρτήτως των αιτίων των εν λόγω γεγονότων ή τυχηρών, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι οι υποχρεώσεις αυτές δεν μπορούν να αρθούν με επίκληση της επελεύσεως τέτοιων γεγονότων ή των τυχηρών που αφορά το επίμαχο καθεστώς*».⁹⁹ Για τον ίδιο λόγο πρέπει να διαγραφεί και η **παρ. 3 του άρθρου 237**.

⁹⁸ RSA, Νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, Ιούλιος 2024, 7-10.

⁹⁹ ΔΕΕ, C-97/24 Minister for Equality, 1 Αυγούστου 2025, σκ. 51.

<https://rsaegean.org/el/efarmostikos-nomos-toy-neou-koinou-evropaikou-systimatos-asylou/>

Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA)

Ιάσονα Καλαμπόκα 30

82131 Χίος, Ελλάδα

+30 22711 03721

info@rsaegean.org

<https://rsaegean.org/>